

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto skupaj naprej . . . K 30—

pol leta 18—

četrt leta 9—

na mesec 3—

za Nemčijo:

celo leto naprej K 40—

za Ameriko in vse druge dežele:

celo leto naprej K 48—

Vprašanjem glede inzeratov se naj prikladi za odgovor dopisnik ali znanstvenik. Upravištevno (spodaj, dvorišče levo). Knjižarna ulica št. 8, telefon št. 88.

Kakšno vrsto denarja sprejema in preplačilo.

Inzerat se računa po površini prostora in slovi: 1 mm visok, ter 34 mm širok prostori: enkrat po 12 vln., dvakrat po 11 vln., tretjič po 10 v. Pošiljalec (nakl. prostori) 30 vln., črta in zbiranje (nakl. prostori) 20 vln. Pri večjih inzeratih se dogovori.

Novi naročniki naj pošljejo naročnino vsake 3. po pošti. Na eno ploščo naročbe brez posilne denarja se ne moremo skladati. „Narodna knjižarna“ telefon št. 88.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej K 32— | četrt leta 8—

pol leta 16— | na mesec 2-70

Posamezna številka velja 14 vinarjev

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Upravištevno: Knjižarna ulica št. 8 (v l. nadst. levo), telefon št. 88.

Shod zaupnikov Narodno-napredne stranke.

Za ustanovitev Jugoslovanske demokratske stranke.

Z globokim zadoščenjem poročamo o shodu zaupnih mož kranjske Narodno - napredne stranke, ki se je vršil v soboto 2. februarja v veliki dvorani ljubljanskega Mestnega doma. Skoraj tisoč predstavnikov naprednega slovenstva iz cele kranjske dežele se je zbralo na povabilo izvrševalnega odbora, da sklepajo o predlogih, ki naj pomenijo začetek novega svežega političnega življenja narodnega in naprednega jugoslovanstva v tej polovici avstro-ogrske države. Navzlic težavnim prometnim razmeram so prihiteli naši napredni možje iz skrajnih končin dežele: malo je bilo med njimi mladih — ti so tam zunaj na bojiščih, od koder utripajočih src zrejo domov, kako se bo ljubljenski narod postavil v bran za svojo veliko pravico. Pa stara garda, ki danes varuje dom, ki s krepko roko opravlja delo svoje in svojih sinov, je prinesla seboj toliko mladeniškega ognja, njena srca so bila včeraj tako vroča, tako živo, odločno so plamtele oči, tako vztrajno in pozorno so sledile misli izvajanjem govornikov, da so mlajši komaj sledili! Iz vseh krajev dežele so prišli in vsi stanovi so poslali svoje zastopnike. S posebnim veseljem beležimo, da se je shoda udeležilo izredno veliko število kmečkih zastopnikov in prav mnogo zaupnikov iz krogov našega delavstva. In med možmi smo našli nemalo resnih žen, ne le gospá iz mesta, temveč priprostih naših žen in mater z dežele. Prišle so, zavedajoč se, da kliče velika doba tudi jugoslovansko ženo na plan in jo postavlja v eno vrsto z možem, očetom, sinom v boju za svobodo in ujedinjenje. Poleg somišljenikov kranjske Narodno - napredne stranke so se udeležili zaupnega shoda kot dragi gostje tudi zastopniki našega štajerskega goriskega in primorskega naprednega ljudstva, da prisostvujejo dalekosežnim ukrepom Narodno - napredne stranke.

Shod zaupnikov Narodno - napredne stranke se je vršil v znamenju narodne svobode, ujedinjenja naprednega jugoslovanstva in demokratizacije našega javnega življenja. Z napeto pozornostjo so sledili zaupniki več kot trinitnim razpravam o narodni politiki in o reformi napredne jugoslovanske politične organizacije. Razpoloženje, ki je vladalo na shodu, se ne da popisati. Burje odobravanja so spremljale izvajanja referatov, nacijskaini ponos je slavil svoje triumfe, z njim pa je zmagovala tudi trdna volja z verno in neomajno odločnostjo se poprijeti dela, ki ga nalaga velika doba naprednega jugoslovanstva. Zaupniki Narodno - napredne stranke so enotno odobrili, da se osnuje nova demokratska in jugoslovanska stranka, ki bo enotno združevala in uvajala vse bogate

sile naprednega dela našega naroda ter stremela za enim velikim ciljem: postaviti vso moč naprednega jugoslovanstva v boj za našo svobodo in v delu za pravično in srečno notranjo ureditev naše bodoče jugoslovanske države. »Naš narod bo vedno stal« — te navdušeno aklamirane besede predsednika župana dr. Ivana Tavčarja so bile shodu program.

Po dolgih letih smo se sešli, da pregledamo svoje vrste, da hladno izmerimo, kaj nam prinese bodočnost, kje in katero delo nas čaka. Spoznali smo, da razpolagamo z ogromno močjo in da je v narodu globoko vkoreninjena ideja jugoslovanstva in naprednosti. Ko je predsednik zaključil ta historičen zaupniški shod, so doneli po dvorani burli kliči: »Na delo za jugoslovanstvo in demokracijo!« In kakor vihar se je dvignila iz sredine tisočglave množice pesem našega ponosa in naše nade: Lepa naša domovina! in himna našega čustva: Hej Slovani!

Resolucije.

Na shodu zaupnikov soglasno in z navdušenim pritrditvjem sprejete resolucije se glase:

Za samostojnost in neodvisnost.

Zaupniki Narodno napredne stranke kranjske, zbrani na shodu v Ljubljani dne 2. svečana 1918, izjavljajo: da je za ustanovitev trajnega mira med narodi bistven pogoj vsestransko priznanje pravice samoodločbe narodov; sklicujoč se na pravico samoodločbe narodov, vidijo spás slovenskega naroda v združitvi Hrvatov, Srbov in Slovencev v eno državno ozemlje v zmislu majniške deklaracije; notranja uprava te narodne državne skupnosti se mora urediti in izvesti po demokratičnih načelih v najširšem zmislu, pri čemer je sporazumno vpoštovati posebnosti vseh treh delov troimenskega naroda; pozdravljajo z navdušenjem in priznanjem dosežanje korake Jugoslovanskega kluba v doseganju teh ciljev in pozivljajo vse narodne zastopnike to in onstran Litve, da zastavijo vse svoje sile za vresničenje skupnega programa; združitev Hrvatov, Srbov in Slovencev v lastnem državnem ozemlju.

Narodni svet.

N. N. S. uvideva nujno potrebo skupnega narodnega zastopstva in skupne reprezentance vseh jugoslovanskih strank, stojičih na temelju majniške deklaracije. V to svrhu naj se osnuje čim hitreje in pred vsem jugoslovanski centralni narodni odbor za pokrajine, zastopane v dunajskem državnem zboru; v tem odboru naj imajo enakomerno zastopstvo vse deklaracijske stranke in organizacije; za pristop in sodelovanje pa je povabil tudi Jugo-

slovensko socijalno demokracijo. Jugoslovanski centralni narodni odbor si bo svoj delokrog sam soglasno določil, ter je v njem načeloma izključeno vsako majorizovanje. Poglavitna njegova naloga pa bo tudi, da bo stopil brez odloga v stik z deklaracijskimi strankami v Banovini in Ercegovini v svrhu združitve.

Izvrševalnemu odboru N. N. S. se naroča, da o tem sklepu obvesti vse deklaracijske jugoslovanske politične organizacije in Jugoslovanski klub na Dunaju z željo, naj le-ta posreduje nujni razgovor med strankami. Na velikomnočnem velikem zboru zaupnikov N. N. S. bo potem izvrševalni odbor imel poročati o uspehu te akcije.

Jugoslovanska demokratska stranka.

Shod zaupnikov Narodno napredne stranke pozivlja vse rojake naprednega mišljenja, kot predstavitelje ideje narodnega ujedinjenja že od nekdaj, da se združijo v enotno napredno demokratsko politično organizacijo, ki naj uveljavljuje v borbi za veliko jugoslovansko idejo mnogoštevilne in izdatne napredne sile.

Ustanovi se naj velika ednosta Jugoslovanska demokratska stranka, v kateri naj sodelujejo oni pripadniki vseh slojev, ki sprejemajo program S. H. S. kot enotnega jugoslovanskega naroda, organiziranega v samostojno narodno državo, vsi oni, ki hočejo uveljaviti načelo doslednega demokratizma v vsem ustroju javne uprave, ki se priznavajo k napredni svetovnemu naraščanju in ki hočejo, odklanjajoč enostransko razredno stališče, na vseh polih delati za socializacijo gospodarstva.

Shod zaupnikov naroča dosedanjemu N. N. S. izvrševalnemu odboru, naj stopi v dogovor z izvrševalnimi odbori drugih naprednih strank, da se pripravi program novega stranke.

Organizacijski osnutek.

1.) Stranka se imenuje Jugoslovanska demokratska stranka. Dokler obstojajo sedanje dualistične meje, spadajo v območje stranke cisalajstanske jugoslovanske pokrajine. Stranke enakost ali sorodnega programa v ostalih jugoslovanskih pokrajinah smatramo za sestrsk organizacije.

2.) J. d. s. temelji na krajevnih organizacijah, ki se ustanavljajo po inicijativi izvrševalnega odbora ali po somišljenikov dotičnega kraja. Krajevne organizacije vodi krajevno zaupništvo, ki posluje kot strankin izvrševalni organ za območje dotične organizacije. Člani krajevnega zaupništva so objednani zaupniki stranke. Pravice organiziranih pristavev stranke pritičejo le tistim somišljenikom, ki se prijavijo kot člani krajevnim organizacijam ter plačujejo strankin prispevek.

3.) Po potrebi, na inicijativo izvrševalnega odbora ali na željo v poštev prihajajočih krajevnih organizacij se osnujejo okrajni in pokrajinski zaupniški odbori.

4.) Na čelu stranke stoji izvrševalni odbor, ki ga voli vsakoletni zbor zaupnikov iz svoje srede. Člani so tudi narodni zastopniki. Polovica članov izvrševalnega odbora mora prebivati v Ljubljani. Izvrševalni odbor sme iz svoje srede izbrati posebni delavni odsek, ki opravlja tekoče posle, nadzoruje strankino pisanje ter izvršuje sklepe izvrševalnega odbora.

5.) Najvišja in v programatičnih ter načelnih organizacijskih zadevah edino kompetentna instanca je zbor zaupnikov, ki se sestane vsako leto redno na Svečnico v Ljubljani.

6.) Da se omogoči čim najbolj intenzivno delovanje stranke, se osnuje strankina pisarna, ki naj vzdržuje trajno zvezo med strankinim vodstvom in ostalimi organizacijami stranke. V pokritje tekočih stroškov stranke se pobiraj redni strankin prispevek.

7.) V formalnem oziru se pooblašča izvrševalni odbor, da po dogovoru s ostalimi jugoslovanskimi naprednimi strankami pripravi in skliče najpomnejše o Veliki noči ustanovni zbor J. d. s., kateremu naj predloži v zmislu zgorajšnjih sklepov izdelani podrobni organizacijski statut.

Zaupnica poslancu dr. Ravliharju.

Shod zaupnikov N. N. S. jemlje poročilo državnega poslanca dr. Vladimira Ravliharja odobruje na znanje, mu izreka svoje priznanje in popolno zaupanje ter ga pozivlja, naj vztraja tudi zanj neomajno v vrstah odločnih borcev za jugoslovansko stvar.

Pozdrav Čehom.

Zbor zaupnikov narodno-napredne stranke pošilja bratskemu češkemu narodu priske pozdrave ter obnavlja prisego zvestobe v boj za življenje in smrt za velike cilje svobode in neodvisnosti.

Podpora političnim žrtvam.

Osmuje naj se zaklad za podporo žrtvam političnih persekucij na našem slovenskem jugu in naj se v tem oziru vse potrebno čimprej ukrene.

Razprave zaupnega shoda.

Se kmalu po 2. uri se je prišla polniti dvorana Mestnega doma in ko je predsednik izvrševalnega odbora Narodno-napredne stranke župan dr. Ivan Tavčar otvoril shod, je bil oblišen prostor napolnjen do zadnjega kotička, mnogi so morali na galerijo, pa tudi tam je manjkalo prostora in zaupniki so stali celo na hodniku, kamor so se vrata iz dvorane odprla, da morejo slediti izvajanjem govornikov.

Predsednik dr. Ivan Tavčar, je pozdravil dole zastopnike vsega naroda, izrazil pones v veselje stranke, da vidi v svojih vrstah tako lepo število kmetijskega ljudstva in delavstva. Posebno prirečen dobrodošel je zaklical predsednik zastopniku štajerskega jugoslovanskega naroda načelniku Narodne stranke dr. Vekoslavu Kukovec.

Kot prvi govornik se je oglašil v imenu štajerskih bratov gospod

dr. V. Kukovec:

Slavni zbor! Vseled razdelitve Avstrije na nešteto dežel, obmejni Slovenci sicer nismo imeli dosti prilike, stopiti v tesne stike z Ljubljano in tukajšnjimi svojimi somišljeniki, kako smo to vedno želeli. Od nekdaj pa smo bili z vsemi svojimi čustvi pri vas, zavedajoč se, da je bila Ljubljana naše središče. Pa tudi kadar se uresničijo naše želje po združenju vseh Jugoslovancev, nam je na podlagi programa, določenega skupno z obema ostalima plemenoma jugoslovanskega naroda zadržana naša slovenska osebnost, tako da ostane Ljubljana tudi v bodoče naše središče, h kateremu se bomo vedno z zaupanjem zatekali vsi Slovenci. Da dam izraza temu prepričanju, sem bil poslan sem na sestanek prvih mož naše dežele. Prav poseben vzrok, da sem prišel na vaš shod, pa je ta, da vam obrazložim stališče in želje dosedanje štajerske Narodne stranke. (Živahni pozdravni klici.)

Morda ni bilo nobene napredne organizacije, ki bi bila morala boriti s tolikimi težavami, kakor mi obmejni slovenski naprednjaki, imamo pa danes veselo zavest, da smo svoj narod globoko prebudili in mu ojačili sile, tako da je danes zrel za visoki polet idej, ki napolnjujejo našo sedanjo dobo. Spoznali pa smo tudi, da bi bilo pregrešno samoljubje, če bi hoteli mi na štajerskem zaupati samim sebi več, kakor smemo. Napredni elementi našega naroda bodo imeli v bodočnosti reševati tako važna vprašanja, da bi bilo ne-spametno, drobiti svoje moči kar bi bilo zlasti usodno za nas obmejne člane jugoslovanskega naroda. Zato je nastala za nas nujna potreba, da se nasloavimo na vas ter tako okrepimo sebe in vas za boj, ki ga bomo morali bojevati za vsak kos naše dežele, ki nam ga bo skušal odtrgati naš sovražnik. Iz tega vzroka in iz zaupanja v vodstvo Narodno-napredne stranke na Kranjskem, smo storiли najtežji korak, ki ga more storiti kaka stranka. Sklenili smo, da se razpusti štajerska napredna stranka pri prvi priliki, da se morda ustanovi še nekaj boljšega. Na shodu dne 13. januarja v Mariboru smo sklenili, odredi se svoji dosednji organizaciji, da nam bo moglo-če ustvariti skupno fronto za skupni boj in ustvariti novo organizacijo, ki naj zajame našemu narodu boljšo bodočnost. (Živahno odobravanje.)

Se drugo vprašanje je bilo mero-dajno za naš mariborski sklep. Slovenski napredni elementi pri volitvah niso dobili v javnih zastopih onega števila zastopnikov, ki jim gre. To nam ne zadostuje več in tudi v javnih zastopih bodoče naše lastne države zahtevamo, da bomo imeli moč iz svoje srede, kakor nam gre po vseh pravicah. (Odobravanje.)

Na srečo za nas naslednje današnja Slovenska ljudska stranka, srečno narodno politiko, tako da moremo tudi naprednjaki izrehati Jugoslovanskemu klubu, v katerem so zastopniki S. L. S. v večini, neomejeno zaupanje. (Odobravanje.) Sreča je za nas, da je narodna politika tudi v S. L. S. prodrla in da je tudi tam zmaga jugoslovanska ideja.

Vse to pa še ne zadostuje za napredek našega naroda. Na zunaj mora biti naša stranka svojemu pomenu primerno boljše zastopana, da bo mogla v svojem delovanju dosežati tudi večjih uspehov. Zato je pozdraviti nameravano ustanovitev skupnega narodnega zastopa na Dunaju. V tem vprašanju ne smemo zavzeti rezerviranega stališča, marveč v ta zastop moramo položiti težišče svojega delovanja. Zavedati se moramo, da je ravno napredna misel prva poklicana, nastopati v narodnostnem boju in da bo zmaga popolna šele, če se bo vse, kar čuti napredno, žrtvovalo temu delu, saj imamo ravno mi najbolj izkušene moči v tem boju.

Zaključujem: Slovenski naprednjaki moramo smoteno in skupno izrabiti vse svoje bogate sile, potem se bo uveljavil tudi naš narod na Dunaju! (Živahno odobravanje in pritrdjevanje.)

Poročilo predsednika N. N. S. dr. Vekoslava Kukovec.

Živahno aklamiran je nato izvajal predsednik shoda ljubljanski župan gospod

dr. Tavčar.

Z današnjim shodom se naj prične preobnova naše stranke, preobnova, katero neobhodno zahteva sedanji čas! Reforme so neizogibne in ne dvomim, da jim boste tudi vi soglasno pritrdili. Tukaj je položaj naše stranke jasen in je lažav, katerih bi se mogli premagati.

da bi hočemo stranko preobnoviti, mi je hočemo postaviti na močno in zdravo podlago, da postane sama močna in zdrava!

Glavna podlaga, na kateri hočemo graditi, je deklaracija naših državnih poslancev z dne 30. maja 1917.

Naša stranka hoče postati v vsem oziru deklaracijska stranka na temelju izjave, katero so izpregovorili naši poslanci, pa tudi strogo v mesih, ki so jih določili zastopniki našega naroda! Ti zastopniki so zahtevali osvoboditev jugoslovanskega naroda v okviru naše države in pod sedanjo našo dinastijo. Ta okvir je nam merodajen in zategadelj lahko prezmemo očitanja velikega politika grofa Antona Barbo, da smo veleizdajalci, in druga taka predbacivanja, o katerih je tudi dolenjski grof prepričan, da so krivična in nespametna!

Deklaracijska politika je legalna, dopustna in ne postane vsled tega nedopustna, ker je razveljavila med jugoslovanskim narodom ponosno zavest, da je ta narod velikega pomena za državo in za dinastijo. (Pritrdjevanje.)

Tudi če bi vojne ne bilo, bi razmere na jugu ne bile mogle ostati, kakor so bile dosedaj. Dunajska vlada — naj je bila katerakoli — je narod na jugu vedno prezirala, mi smo ji bili le balast in vse pravice, katere nam je dajala takozvana »ustava«, so se spremenile v rokah avstrijskih vlad v strah, ki je v sredi votel, okrog kraja ga pa nič ni. Državna administracija med Slovenci je pežila za tem, da se povsod, če ne drugače, pa z zvijačo, nastavi kolikor največ mogoče nemškega življa, katero naj potem germanizira in zatira. To se še danes godi, in če gospod Barbo v svojih parlamentarnih čenčarjih trdi, da se mu radi koncesiji, ki jih dobivajo Slovenci, grofovski hlače tresajo, igra mož teater in drugega nič! Če pogledamo na Kranjsko, vidimo, da so vsa višja mesta še danes v nemških rokah, in odkar obstoji naša ustava, imeli smo enega samega deželnega predsednika, ki je govoril in pisal pravilno slovensko; vsi drugi so jo lomili in ječljali so, kakor mutci, če jih učis govoriti! — Moral bi ponavljati vse stare reči, ki so vam itak znane in bi vas gotovo le dolgočasile, ali nekaj, kar se je v zadnjem času zgodilo, pa moram vendarle pribiti, ker kaže, da se vlada pri nas prav nič neče poboljšati in da se tudi ničesar naučiti neče.

Pri našem deželnem sodišču — le mimogrede bodi povedano, da sta oba predsednika naših dveh kolegijalnih sodišč Nemca, oziroma nemškega mišljenja — se je pred kratkim zasedlo troje svetniških mest. Mesto, ki se je izpraznilo po nadsvetniku Kočevniku, so bili svoj čas eskamotirali iz slovenske posesti. Prej je bilo v rokah Slovenca Kavčnika. Izpraznil pa sta se tudi mesta nadsvetnika Toplaka in Preškerja, ki sta bili brez dvojbe v čisto slovenski posesti. To priliko je porabila sedanja vlada, da je na ta tri mesta poklicala dva Nemca in enega samega Slovenca. Eskamotirala je torej iz slovenske posesti zopet eno mesto, in če pride svetnik Levničnik kam drugam, se nam bo prej kot ne še njegovo mesto vzelo!

Vse to ne navajam radi stvari same, temveč le v označbo sistema, ki nas je tlačil v letu 1917 ravnatoko, kakor v prejšnjih petdesetih letih.

Se vedno imamo na polju imenovanj opraviti z neodkritosrdno zavratnostjo, ki mora največjega miroljuba razburiti in ki dokazuje, da vlada zastopa tisto stališče, za katerega se je zadnje čase razgrel tudi grof Pace. Grof Pace je na svoja stara leta moral precej senilen postati, ker bi drugače ne bil dal svojega podpisa pod izjavo, s katero so hoteli nemški šovinisti avstrijskim narodom natveziti, da smo letos, kar se tiče živčja, popolnoma preskrbljeni. Grof Pace živi menda v prepričanju, da se iz enega, mernika žita namleti cel vagon moke! Zatorej se ne čudimo, da je v svoji starosti iztaknil, da so nemške manjšine med Slovenci, ki vse skupaj ne štejejo petdeset tisoč glav, za državo neprecenljive vrednosti. In v resnici, vsa modrost avstrijskih vlad je obstajala — pri Seidlerju pa še danes obstaja — v tem, da se je vladalo tako, kakor da je neznanja manjšina na jugu za državo dosti večjega pomena, nego kompaktna masa našega naroda! Zategadelj so omenjeno manjšino, ki jako hudo boleha na protinu, naše c. kr. vlade skrbno zavijale v flanelo, dočim so nas s trnjevim vejami tolkle, kjer so mogle! (Pritrdjevanje.)

Kot važen dokaz mi služijo v tem pogledu tudi imenovanja v gosposko zbornico. Ta gosposka zbornica je sicer malo potrebna (Klici: Proč z njo!) ter služi dandanes v prvi vrsti le v to, da knez Turjaški, ki je obenem vojvoda Kočevski, kaže v nji ne posebno dobre svoje manire; končno je pa navzlic temu, da se gosposka zbornica zelo, zelo bliža egiptovski pokopališču, vendarle postavljen faktor, ki ima odločilno besedo pri vsakem novem zakonu. Če pamet — da ne govorim o pravi — bi morala privedi vlado do tega, da bi strogo pazila, da so v gosposki zbornici zastopani vsi avstrijski narodi. Ali naša gosposka zbornica je sestavljena tako, da imajo v nji Nemci dvetretjinsko večino, slovenski narod pa nima v nji niti enega zastopnika! Svoj čas se je baron Windler brez uspeha trudil, da bi prišel v gosposko zbornico, a končno se je vednar posrečilo, da je bil poklican prvi Slovenec in sicer pokojni deželni glavar pl. Detela. Ko pa je ta mož v visoki starosti zatisnil oči in se je

njegovo mesto izpraznilo — če se ne motim, bilo je takrat izpraznjenih nad 30 mest — smo Slovenci pričakovali, da dobi gosposka zbornica vsaj enega Slovenca, če ne več. Bila sta tudi dva posvetna kandidata, — oba odlična moža v življenju, oba oblagodarjena z zgovornostjo, vrednostjo in veliko izkušnjo. Nobeiden ni bil imenovan, ker se je vlada povrnila k staremu principu, da Slovenec nima mesta v gosposki zbornici! (Proč z njo!) Poklican pa je bil takrat jako ne-simpatičen Žid v gosposko zbornico, tako da so avstrijski Židje v tej zbornici zastopani, ni pa zastopani v nji slovenski narod! In ko se je vprašalo Seidlerja, kako se je moglo kaj takega pripetiti in kako da je smel slovensko posest vreči med smeti, je cinično odgovoril: »Za gosposko zbornico je promotiranih že toliko nemških kapacitet, da drugi blizu ne morejo.« Torej imenovanje v gosposko zbornico ni nič drugega, nego gola protekcija! Umevno je, da je tako postopanje že samo na sebi brezvestno, da je za narod na to poniževalno in naravnost žaljivo, kar moramo priti vsi do prepričanja, da nas vlada niti toliko ne upošteva, kot lastnika »Neue Freie Presse« na Dunaju, ki je dandanes naj-ostudnejši list na celim kontinentu!

Jasno je torej, da takih razmer naš narod ne bi bil hotel prenašati in da bi se bil vsemu temu uprl. Zatorej opravljeno trdim, da bi na jugu bilo prišlo do deklaracijske politike in naj si ni izbruhal svetovna vojna! (Pritrdjevanje.)

Tooliko bolj umljivo je, da je svetovna vojna pospešila, kar bi bilo prišlo tudi brez nje! V tej vojni, katere je naš ljudstvo in naše premoženje neusmiljeno razdeljala, je prišlo nad nas toliko trpljenja in toliko uničenja, da smo morali biti v resnici zdravi in čil rod, če smo vse to gorle prenesli! Na bojiščih so padali naši sinovi, umirali so po bolnišnicah, in zemlja je komaj imela prostora za neštete grobove; v zaledju so ginili otroci in matere z njimi, ker ni bilo kruha, ne druge hrane. Če svetovna vojna ni drugega dokazala, dokazala je proti vsakemu dvomu, da je v naši ljubi Avstriji obilo pomanjkljivosti, da ne rečem slabega. Takoj, ko se je pričela vojna, je nemški narod uni sonno zakrčal, da je le - ta dokazala potrebo preustroja Avstrije. Na tem preustroju je jahalo vse naše nemstvo in nestrno je zahtevalo, da obstojajo preustroj v tem, da ima cela Avstrija pripadati zgolj le nemškemu interesu. Takozvani »belang« so strašili po vseh kotih našega cesarstva in naši nemški državljani so v resnici mislili, da se bijejo boji ob Stripu in ob Soči, kjer je v rekah tekle slovanska kri, zgolj le za privilegije nemškega življa. Vseled preustroja Avstrije naj bi se bila dala nemškemu narodu absolutna nadvlada nad vsemi drugimi avstrijskimi narodi! Nemci torej vse, slovenski narodi pa nič! Pri tem preustroju stopa nam pred oči vojskovodja, ki je prisiljen, predstaviti in na nov način grupirati svoje armade. Če bo odkazal ta vojskovodja enemu delu nanovo prestavljenih čet vse, kar ima živčja, drugim pa nič, tako da bodo od gladi umirali, potem je gotovo, da ta vojskovodja vzlic novim skupinam, v katerih se nahajajo njegove armade, ne bo dosegel uspeha. Se manj pa popolne zmage! Tako si žele Nemci, da bodi preustrojena stara naša Avstrija! Nemci naj dobe vse, drugi narodi pa nič! Kako naj potem zmaga avstrijska država?

Sicer pa so Nemci že dosedaj imeli vse v rokah: vojaška in civilna uprava naše države je tičala v njihovih rokah, namestniki in deželni predsedniki so vsi Nemci, generali pa so vsi z malimi izjemami rojeni Nemci, v celoti pa so vsi nemškega ali pa madžarskega mišljenja. Za svojo osebo nočem ničesar kritizirati, konstatiram hočem le golo dejstvo, in to golo dejstvo je tako, kakor sem omenil. Veliko naukov nam daje svetovna vojna in naučili smo se iz te vojne premnogo, kar bo treba v bodoče upoštevati, če naj se prepreči, da kulturni narodi ne zazgajo več v take grozovitosti, kakor jih mora prenašati sedanji rod! (Klici: Splošen mir! Samoodločba! Živela Jugoslavija!)

Pa tudi če nočem izreči nobene obsojbe, mora vsak, ki objektivno misli in objektivno sodi, priznati, da je svetovna vojna dognala, da je bila nemška uprava Avstrije škibka in da je ta administracija, zlasti v kolikor se tiče preskrbe ljudstva in vojaštva s prehrano, v vsakem oziru pomanjkljiva, slabotna in da je v gotovem pogledu doživela več ali manj velik polom! To je fakt, ki se povsod pripozna, ne da bi se človek oziral pri tem na posamezne kronovine in posebej še na našo kranjsko kronovino! Nemci pa hočejo prenoviti državo s tem, da naj se tisto, kar se v svetovni vojni ni izkazalo, petrificira, medtem ko mi zahtevamo, da naj se staro in obrabljeno vrže v stran in nadomesti z novim, kar bi dajalo poročstvo, da bo prihodnost boljša od preteklosti. Jugoslovanski narod hoče postati deželni boljši uprave, kakor jo je užival dosedaj, hoče zdravje, ga gospodarskega, kulturnega, socialnega razvoja, ki ga ne more doseči pod pestjo nemške birokracije, temveč le s načeli, katere povdarja deklaracija naših državnih poslancev. Zatorej ni čudno, če je narod z dušo in telesom za to deklaracijo! Glavna opora pri tem so mu nauki, katere mu je ustvarila svetovna vojna!

K naukom svetovne vojne pa pristopa še okoliščina, ki je Slovenci nikakor ne moremo prezreti.

V nemški državi, kakor tudi v naši državi, nastopa vsenemška stranka, katere se na vsi moči trudi, da bi napolnila sovraštvo vsega sveta nemškemu narodu na glavo. Ta stranka je popolna negacija takozvanega nemškega »gemüthe« in tudi negacija nemške kulture. (Fej!) Če naj nemška kultura izreže tako divjaštvo, potem je bolje, da je ni na svetu! (Burno pritrdjevanje.) Kdor je imel, kakor jaz, priliko v parlamentu opazovati to družbo, ko je hunska kričala »Hoch Hohenzollern«, moral je občutiti, da so avstrijski »All-deutsche« že takrat zastopali izvanredno podvigovnost. Sedaj pa, ko divja svetovna vojna, spremenila se je ta podvigovnost v bestialnost. Ko je mladi naš cesar izdal velikodušno amnestijo ter s tem, v resnici cesarskim činom uničil obilo razsodbe, katere so bile tako glede kompetence, kakor glede postopanja in predvsem glede pravične ocene dokazov, več kot dvomljive vrednosti, so bili avstrijski Nemci, ki so ta velikodušni čin mladega vladarja v blato teptali. Danes mora človek — in naj razvije velenost v Avstriji — se tako hladno in mirno pre-soja — izreči sodbo: Avstrijskega velenostva prvi in zadnji argument so — vislice! Ti klaverni družbi se je v preteklosti vse premalo obešalo, za bodočnost pa ima edini program, da naj vesala pojejo toliko časa, da bo pobešeno vse, kar je nemškega v stari državi! Da nas izroče ti družbi — in preustroj Avstrije, kakor si ga žele Nemci, ima ta namen — potem smo Slovenci izgubljeni, potem nam bodo še zrak na mero delili, dokler se nismo do zadnjega moža zadušili! Čisto napačna bi bila pri tem trditve, da je vsenemška stranka malenkosten del avstrijskega nemštva. Nasprotno je resnica: vsenemške korenine segajo po vsi Avstriji, z njimi je preprežena naša birokracija in, žalibog, deloma so se že tudi v armado zajele. Ker je treba vsako trditev dokazati, sem v položaju, da v tem slučaju izvedem dokaz z iz-gledi, katere smo Slovenci na svoji lastni koži doživeli. Tukaj ne velja iz-rek: minimsa non curat praetor, tukaj je pomenljiva vsaka malenkostna posameznost, iz katere se da z zanesljivostjo sklepati na celoto!

Zopet in zopet ponavljam, da nočem hujskati, temveč da hočem navajati samo gola dejstva. Umljivo pa je, če govorim o takih dejstvih, moram govoriti tudi o razpustu naše »Slovenske Matice«!

Vi vsi veste, s kakim trudom in s kako beraško vztrajnostjo je znošil slovenski narod skupaj ta, sam na sebi ponižni kulturni zavod, ki pa je za nas največjega pomena, katerega je torej od nekdaj obdajala ljubezen slovenskega ljudstva. Vlada ni prav nič pripomogla k ustanovitvi in vzdrževanju »Slovenske Matice«, morala je zrasti iz pristne naše moči! Od nekdaj je bila »Slovenska Matica« cesarju in domovini zvesto vdana, in ko smo obhajali — če se ne motim — 600letnico združenja kranjske vojvodine z Avstrijo, je izdala »Matica« hiperlojalno slavnostno knjigo, ki je iztekla iz spretnega peresa našega nekdanjega deželnega glavarja. Vse to je bilo v trenutku pozabljeno! Ko se je pričela vojna — Bog vé kdo je bil denuncijant? — se je pograbilo po romanu »Gospodin Franjo« (Slava mu!) za katerega se prizdajajo živ krst ni brigal in ki je bil izdan šele potem, ko se je bil v cenzuro predložil politični oblasit. Recimo, da je bil »Gospodin Franjo« v resnici političen roman, in recimo, da v njem oni točki ni mogel dopasti avstrijski birokraciji, vendar pa smemo še vedno upravičeno vprašati, ali se je morala zato »Matica« na krut način razpustiti? Ta razpust spada se na račun barona Schwarza ter spada med tiste male pozitivne čline, kateri so zapisani v poznih knjigi ponižnih dejanj naše tečajne deželne vlade! K Schwarzovemu razpustu pa je pristopila še netaktnost (Hudobnost!) voditelja finančne prokuratorije ljubljanske in voditelja okrajnega sodišča, ki sta v usmiljenja vredni slepoti premoženje razpuščenega društva izročila kuratorju, ki je bil Nemec po rojstvu in mišljenju. S to nerodnostjo sta omenjena dva gospoda odlozila cele stvari politisila na rame nemškemu narodu, kolikor ga živi med nami. Če je to hvala vredno, o tem naj sodijo naši Nemci sami! Slovenski narod pa je moral imeti občutek, da nas hoče vlada uničiti in samov političnih organizacijah, temveč tudi v čisto kulturnih napravah. Ta občutek se je še poglobil, ko sta pozneje grof Barbo in nepoznani gosp. Markhl razpust »Slovenske Matice« za lase privlekla pred državni zbor. Kako sta ta dva politična vajenca o razpustu sodila, si lahko mislite. Zato naj še pristavim, da je sodba takih sodnikov za nas komaj toliko vredna, kakor sodba Barbotovega oskrbnika, izrečenega na kakem rakovniškem skednju! Barbo in Markhl pa sta pri tej priliki dosegla vrhunc internacionalne smešnosti, ko sta pri »Slovenski Matici« padla po ministru Žolgerju ter iz njega ustvarila jugoslovanskega ministra, dasi čeli svet vé, da Žolker ni tak minister, ker je bil imenovan ministrom za posle, ki z jugoslovanstvom ničesar opraviti nimajo. Naša naloga na, da bi branili ministra, Žolger se bo branil že sam, ker je mož, katerega talenti visoko presegajo inteligenco graščaka z Rakovnika, ali pa še celo ono nepoznanega gospoda Markhla! Barbo in Markhl sovražita Žolgerja edino zategadelj, ker je min-

ster, dasi je rojen Slovenec, in ker pri-segata na to, da je vsakega Slovenca prva in največja napaka, da se je sploh rodil. To pa je načelo, ki je v bistvu povsem velenemsko!

Postopanje grofa Barbo, ki ga živ-krist ni klical, da naj sili s svojo osebo v ospredje, je vse obsebo vredno. Glasno povem, da hočemo s svojimi nemškimi sodeželani živeti v miru; če pa oni sami hočejo med nami živeti kakor kaka braminska kasta, pričeli so oni prepri in nanje pade vsa odgovor-nost! (Živahni medklici.)

Se en vzgled. Koj ob pričetu vo-jne je društvo »Mladika« svoje krasno poslopje ob Šubičevi ulici rade volje prepustilo vojaški upravi in prepustilo ji je tudi svojo opravilo, posebno tudi po-geljno opravilo. V tem poslopiju je bival Boroevič in v njega lepi obednici je bilo, ko je ta general govoril prelepo napitnico sedaj pokojnemu cesarju Francu Jožefu I. Pred poslopijem »Mla-dike« je napravljala Ljubljana najbur-nejše ovacije tedanjemu prestolona-sledniku in sedanjemu cesarju Karlu I. Potem pa je služilo poslopje za bolniš-nico, in splošna sodba vojaških zdrav-nikov je bila, da je to najlepša bolnišnica v celi Ljubljani. Končno ko je bilo drugod po Ljubljani prostora dovolj, je Thoman, sanitetni šef Boroevičeve armade, odredil, da bodi »Mladika« bolnišnica za oficirje, ki so si pridobili rane na polju ljubezni, a ne na polju boja in slave. Prosili smo, jokali smo, jokali smo, da je konvikto-va bodočnost uničena, da je prostora drugod dovolj, da nikakor ne gre, da bi se oficirji, katere preganja boginja Venera, zdravili na posteljah deklic, katerih odgoji je posvečen naš krasni konvik. Da se je kaj takega pripetilo v ljubljanski kazini, bi bil zašumen vi-har po nemških gozdovih, mi pa smo morali pogoltniti Thomannov recept! Se takih »koncesij« nam niso privo-sčili.

Končno pa še nekaj, kar je najno-vejše!

Zadnji četrtlet je imela deželna ko-misija sejo in posvetovalo se je o tem, kje naj se dobi potrebna živila tako za armado, kakor za civilno prebivalstvo. Pri tej seji smo izvedeli reči, ki kriče do neba!

Naša dežela ima, všteti telice, breje in molzne krave, še okrog 210.000 glav goveje živine. Svoj čas, ko je po-ljedelsko ministristvo določilo, koliko procentov naj da vojaštvu vsaka de-žela, določilo se je za kraljestvo Češko, Moravsko, potem za Gornje Avstrijsko, Spodnje Avstrijsko in Zgornje Štajer-sko 16 odstotkov, za Tirolsko 8, za Kranjsko pa 18 odstotkov. Samo Koroška je imela več dati, takoj za njo pa je prišla Kranjska, ta uboga dežela, ki je, kakor Tirolska, pripadala ožjemu vojnemu ozemlju in ki je po prehodih nemških in drugih armad že silno izse-sana. Leta 1917. je dala Kranjska ar-madi, ker se je gozilo z rekvizicijami, mesto 45.000 glav 58.000, torej za 13.000 glav več, kot je bila zavezana. Druge kronovine, katerim se iz Postoj-ne z vojaškimi rekvizicijami ni moglo groziti, so si pomagale s tem, da svo-jeja kontingenta, ki je bil manjši od kranjskega, celega sploh dobavile niso. In ker so to nemške kronovine, se jim ni bilo bati vojaških rekvizicij. Ali Kranjska je dala, kakor rečeno, 13.000 glav več, v dobri veri, da se ji ta ži- vina vteje v kontingent leta 1918. No-vo leto pa nas je silno presenetilo. Voj-no ministristvo je pisalo: »Če ste dali teh 13.000 glav več, je to vaša stvar, ker po postavi k tej dajatvi niste bili vezani!« Obenem pa je vojni minister od novega leta naprej zahteval od kranjske dežele kontingent 45.000 glav in še vsak mesec še 3000 glav več 36.000 »

skupaj torej za l. 1918 . . . 81.000 glav Ko se je proti taki nemogoči zahtevi ugovarjalo pri poljedelskem ministru grofu Sylvi - Taroucki, je odgovoril te-legrafčno: »Vse, kar vojni ministristvo zahteva, morate dati, če ne, bo vojaška rekvizicija!« Temu nasproti pa je urad-no dognano, da ima Kranjska le še 210.000 glav. Če bo torej vzela vojaška uprava s pomočjo poljedelskega mini-stra grofa Sylva - Tarouca 81.000 glav, je neizogibno, da mora po me-stih, trgih in sploh v celi deželi ponehati vsak kon-sum mesa! Dalje je neizogibno, da se bodo kmetu vzeli še tisti volčci, ka-tere je imel dosedaj za obdelovanje svoje zemlje, in sicer takoj sedaj na spomlad, ko ima poljedelec glavno de-lo! Končno ne bo preostajalo drugega, kakor da se bodo vpogle naše kmetice same v plug, kar se je časih v trideset-letne vojne menda tudi godilo! Tretjič je dalje tudi gotovo, da se kontingent ne bo dal drugače pokriti, nego da se pritegnejo tudi breje in molzne krave. Ker pa je dosedanja dobava živine de-žel vzela skoro vse bika - plemenjake, potem ni treba dokazovati, da je z brzojavko grofa Sylva - Tarouca, ako ostane pri nji, postavljen križ na grob živinoreji kranjske dežele!

Kaj hočemo storiti? Če bi stvar ne bila tako krvavo resna, bi se obrnili do gospoda Antona Belca, ki je vsemogoč-ni poglavar Kmečke stranke, z opomi-nom, da naj se vzdrži in da naj se po-tegne za kmeta! V resnici pa nam ne ostaja drugega, nego roke dvigati pro-ti nebu ter ihteti: Gospodine, pomiluj! — In spoznavati, da moramo na svoji zemlji postati sami gospodarji! (Burno pritrdjevanje.)

Mislím, da bi se brez vsake potre-be še dalje trudil z nadaljnimi dokazi. Eno je gotovo: deklaracija naših poslancev je čin pravil-

nega in dopustnega silo-brana!

Vsaka država šteje toliko, kolikor so vredne njene narodnosti. Skupna svota teh narodnosti je ob-nem skupna svota držav-nih moči. In slaba je država, ki se sama trudi, da bi znižala vrednost po-sameznim svojim narodom, ker s tem izpodkopa in zmanjšuje lastno državno moč! Zatorej je jasno, da je na-še stremljenje, katero izvira iz dekla-racije, v službi države same. Od te de-klaracije ne moremo več odnehati, uresničenje deklaracije je najmanj, kar zahtevamo. In če se nam grozi, da nas bodo zopet izročili trinogom, da nas bodo tirali po shodnicah ter pre-te-pavali z biči, nas pušča to hladne in mirne. Človeka ustreliti ni nobena umetnost in tudi nikako junaštvo! Da-siravno je bilo streljanja in obešanja v naši Avstriji že preveč, se vendar ne plašimo in naj pride še enkrat nad nas! Pravijo, da je sladko umreti za domo-vino; gotovo pa tudi ni naj-slabša čast, umreti za last-ni svoj narod! (Burno pritrdjevanje. Slava našim mučnikom!) Samo to bi prosili avstrijskega ministrskega predsednika — in bodi le - ta sam Ka-rel Herman Wolf! — da naj se pri svo-jih persekucijah ozira na nas stare ljudi, ki imamo pred seboj le še pičlo ped življenja in je nam malo na tem, če izfilizirajo zadnjo iskro življenja in naših obrabljenih kosti! Pri vseh pre-ganjanjih pa si bomo mislili: Kaj to, če pademo mi, — narod bo zmiraj stal!

Dolgotrajno burno odobravanje in navdušeno pritrdjevanje je sledilo župa-novim izvajanjem.

Za narodno ujedinjenje.

Deželni poslanec gospod

dr. Fran Novak:

Svetovna vojna zbudila je speče sile; dokazala je pa tudi, da sta načelo narodnosti in načelo demokracije teme-lja, ki brez njih ni mogoče ustvariti in vzdržati trajnega in mirnega spora-zuma posameznih skupin človeške dru-žbe, narodov, kakor držav.

Slovinci, demokratični po svojem značaju bili smo vedno živo preprča-ni, da mora tudi na jugu naše monar-hije prodreti narodnostno načelo do popolne veljave. Nikdar nismo obupa-vali nad prihodnostjo, ker nam je bilo jasno pred očmi, da prej ali slej odpa-dejo ne samo naše kronovinske meje, ampak tudi papirne meje, ki so nas ločile od naših bratov Hrvatov in Srbov. (Živio!) Te umetne meje padajo in tako se nam bliža boljša prihodnost in ni več daleč čas, ko bomo Jugoslo-vani združeni na lastnem državnem ozemlju svoj gospodarji. Majniška de-klaracija je čisti odmev jugoslovanske duše! Zanj ni treba agitacije; ni tre-ba šele prepričavati posameznika o resničnosti in dosegljivosti njene vse-bine. Pri nas je živela ideja majniške deklaracije pred 30. majem 1917; dne 30. maja 1917 pa so vsi naši v avstrijs-kem parlamentu združeni zastopniki Jugoslavije svečano zaobljubili, da za-stavijo vse svoje sile za uresničenje njenega programa. Z njimi vred pa je prisegel tudi ves slovenski narod, da je odslej naprej za njegovo bodočnost program in cilj: vresničenje te dekla-racije. (Živahno odobravanje.)

V zadnji gorski vasi, med kmeč-kim prebivalstvom, meščanstvom in de-lavstvom brez razločka, izšlo so mani-festacije za to idejo. Manifestiralo je za to idejo brez razlike stanu naše žen-stvo, komur na čast bodi priznано, da se nahaja med prvoboritelji za naše narodne pravice.

Narodna napredna stranka doživlja pri tem siljajno zadoščenje. Njeni zastopniki so vsikdar poudarjali, da je združeno Jugoslovanov podlaga za boljšo bodočnost tudi nas Slovencev in če danes celokupni narod temu pri-trjuje, potem smo lahko verjeti, da naši zastopniki v tem pogledu niso ho-dili in ne hodijo po napačnih potih.

Naši cilji, kakor jih izraža majniška deklaracija so utemeljeni v našem srcu, v zgodovini in razumu. Pri Jugoslovanih velja glede veroizpovedi za sinove troimenskega naroda načelo: brat mio koje viere bio. Isti jezik govorimo v treh naracijah: sloven-ski se izliva v hrvatskega, ki se v go-voru ne razlikuje od srbskega, ki se v go-voru ne razlikuje od srbskega. Nismo bili mi, ki smo obstoječe razlike umet-no razširjali, jih vporabljali, da nas umetno delijo, bili so drugi, ki so nam v tem smislu hoteli rezati kruh.

Kakor nas duži jezik, duži nas skupno trpljenje preteklo-sti. Vsi smo v bojih krvaveli proti Turkom, v novejših časih pa delimo usodo trpljenja pod nesrečnim dualiz-mom — Slovenci pod gospodarjem Nemcem, ki nam krjajo naše meje, — Hrvatje in Srbi pa pod gospodstvom Madžarov. Za primer: V avstrijskem parlamentu pride že na 43.000 Nemcev en mandat, dočim šele na 56.000 Jugoslovanov en mandat, pri čemur pripo-minjam, da ima 120.000 koroških Slo-vencev en sam mandat. V ogrskem pa-rlamentu tvorijo nemadžarski narodi 60% prebivalstva, pa imajo le 7% vseh mandatov. Nobene prilike pa nismo za-mudili Jugoslovani segati si v roke; trpljenje bratov Hrvatov in Srbov je bilo naše trpljenje, kakor je bilo trpljenje Slovencev, trpljenje Hrvatov in Srbov.

Da prepričajo naše tesno zblizanje, kličejo to in onstran Litve po paragra-fih, kjer jih ni, zahtevajo njih ustano-vitev. Ti kliče pa nas ne plašijo, ker vemo, da svobode in bodočnosti svojega naroda ne smemo nikdar izda-ti. Sicer pa, ali so bili Hrvatji leta 1690, ali pa leta 1712, ko se je urejevalo pre-stolonasledstvo v Avstriji, leta 1848, na kaznivem potu, ko so zahtevali v svojem saboru zvezo s slovenskimi deželami?

Veliki Hrvatje: Strossmayer, Jela-čić, Starčević i. dr. zahtevali so zdru-žitve Hrvatov in Slovencev. Naš Vod-nik je v pesniškem duhu videl svojo oživilno Ilirijo. Odkar se zavedamo svojih pravic, posebno od leta 1848, na-proj kličemo ne osame svojit-

vi in danes živi v našem narodu glo-boko prepričanje, ki nam ga nihče ne odvzame, da je naš spas: združitev s Hrvati in Srbi na lastnem državnem ozemlju.

Ta ideja se ne da ubiti z grožnja-mi. Zaman nam prepovedujejo peti: »Naprej zastava Slave . . .«, zaman tu-di predpisujejo, kako naj se piše beseda »slavac«, z veliko ali malo črko, vse nič ne pomaga; želja po samostojnosti in združitvi s Hrvati in Srbi je vkoren-i-njena v našem srcu. Zaman je proklij-njate in čimboli jo sovražite, tembolj nam je sveta. Sami hočemo biti go-spodarji na svoji zemlji. Pri tem pa sledimo tudi našim državnim, posebno zastopnikom avstro - ogr-ske monarhije na zunanji ministru grofu Czerninu. Kar poudarja grof Czernin v imenu države na zunanji, da hoče biti država gospodar na svoji zemlji, to po-darjamo tudi mi v imenu našega tro-imenskega naroda napram naši državi, da hočemo tudi mi biti gospodarji na našem ozemlju. Pravica se mora izvršiti v velikem in malem. (Tako je.)

Gospodarski interes je tu-di, ki zahteva združitev nas Jugoslo-vanov v državniško celoto. Intenzivno obdelovanje zemlje, industrializacijo poljedelstva moramo v naših krajih sa-mi pospeševati. Kdo se je dosedaj ozir-al na specifične lastnosti naše zemlje? Madžari so imeli v očeh predvsem o-grske interese; Nemci svoje, a za naše interese brigali so se le v toliko, v ko-likor je bilo to njim v korist. Cisto na-ravna posledica je, da bomo v lastnem državnem ozemlju mogli vse drugače in z večjo vneto urejevati smer naše-ga kmetijstva. Kako je z industrijo in obrtjo? Tudi ti panogi se nista v našem smislu pospeševali, marveč preje ovi-rali. Le pogledimo na železniške zveze na slovenskem jugu: kako težko je priti iz Ljubljane v Zagreb? Kako za-nemarijeno je pri nas železniško omre-žje na Hrvatskem, Dalmaciji, Istri. itd. Naše ozemlje nam nudi vse, kar je predpogoj za gospodarski razvoj in procvit; ob morju živimo, rudniki so nam na razpolago, rodovitna zemlja pridne roke in visoka inteligenca — a vendar narod obubojava in se mora iz-seljati v tuje kraje. Vse je pač po-drejeno interesom Madžarov in Nem-cov, sami pa odhajajo praznih rok. Da imamo lastno državno ozemlje, kjer sa-mi lahko odločamo o carinski in trgo-vinski politiki, ozirajoč se na naše spe-ci-jalne interese, se povzdignemo na go-spodarsko višino, o kateri moremo se-daj samo sanjati.

Pri tej priliki bi rad zavrnil ugo-vor, ki se nam čisto stavi; ali ni bolje, da smo v dosedanjih zvezi z veliko gospodarsko skupino . . . mi z Nemci, Hrvati in Srbi z Madžari? Predvsem vidimo še manjše državne skupine na ljubem božjem svetu, ki uspešno in srečno konkurirajo z dru-gimi večjimi skupinami. Jasno je, da bodemo lastno državno ozemlje z ve-liko večjo ljubeznostjo in skrbnostjo gojili, kot to moremo v sedanjem gospodars-kem položaju zase storiti. Sicer se pa naj prepusti nam vsa skrb za naše državno ozemlje; polnoletni smo, pustite nam, da si svojo go-spodarsko srečo sami usta-novimo. Varuhovne rabimo!

Tudi kulturno mogli bomo bolje napredovati. Jeli se je nam Slo-venecem kultura s tem pospeševala, da so nam zaplenili skozi tri leta kulturni zavod »Slovensko Matico«, ali s tem, da se nam ne dajo šol, ali pa morda s tem, da n. pr. na Koroškem ali Prek-murskem naše eksistence ne priznajo, naše meje sploh skušajo vedno bolj kriticiti?

Slovinci smo navezani na zdru-žitev s Hrvati in Srbi, na lastnem držav-nem ozemlju; rešiti moramo svoje ob-mejne brate Slovence in vspostaviti naše pravice in resnične meje; pri tem pa Hrvati in Srbi tudi ne morejo pre-zreti, da smo mi njihova predstraža; naj nas slabi, krči in odnese nemški tok, pridejo potem oni na vrsto, nem-ska in madžarska ekspanzivna sila jim ne bo prizanesla. Zategadelj je v inte-resu nas vseh, da čimprej dosežemo združeno na lastnem državnem ozemlju.

Troimenski narod mora postati nerazdružljiva celota, ker je ta celota naravna. Pustite, da bo tekla reka po svoji naravni strugi, ugledila bo vsak kamen, odnesla s seboj vsako oviro; mogočno bo postala in silna združena Jugoslavija! (Živio!)

Vsebinska deklaracija je zategadelj naš program in sicer naš minimalen program. Postavimo hišo na neobhod-no potrebne štiri stebre, če odmakne-mo en steb, stavba se porušila. Prikrja-šajte deklaracijo po združitvi v lastnem državnem ozemlju za eno samo točko njena smisel je potem za nas nespre-jemljiva, ostalo bi nam potem samo perje brez ptičja; zategadelj vsebuje deklaracija naš minimalen program; vse ali nič, kompromisa ni. Ne realna, oportunistična, zakulisna, etapna poli-tika — naša politika je odkritosrčna — z vedrim celom označimo naš cilj in hodimo s strunnimi koraki po začrtani poti.

Na tem, jeli naš cilj dose-g-ljivo, ali ne, za nas ni več vprašanja. Samo tisti, ki ni vreden, da doživi uresničenje našega programa, samo ti-si čigar politično naziranje o usodi našega naroda obstoji v načelu: trpi, kloni tilnik in čakaj, dokler te ne vpra-šajo, samo tisti ne koraka v naših vrstah.

Naši severni bratje Čehi, ki z njim lastno nevpogljivo voljo stremijo za istim ciljem, kot mi, so nam v spodbu-do in pomoč. Naša pota se srečavajo. (Živio!)

Če smo bili dosedaj ponižni, so ho-dili po nas. Bili smo dosedaj naklo, drugi pa kladivo; mi nečemo biti kla-divo za nikogar, ker je naš vzor, pu-stiti vsakemu tudi narodnim manjšinam sporazumno svoje eksistencijsko pravo; dosedaj smo klečali, bili smo majhni, sedaj pa vstajamo; ni pa treba biti ni-kogar strah pred nami; Jugoslovan je mehak po svoji duši in mišljenju, za svojo staro pravdo pa dragi bratje smo pripravljeni dati tudi zadnjo kapljo svoje krvi.

Naj bo konec narodnih preprirov. Pustite vsakemu narodu živeti po svo-je. (Živahno odobravanje.)

Centralni jugoslovanski narodni odbor.

Za njim je govoril deželni odbornik in podžupan gospod

dr. Karel Triller.

Ideja potrebe neke skupne narodne reprezentance in eksekutive se je rodila še pred majniško deklaracijo. Tisto kruto pre-ganjanje naše slovenske stvari pod grofom Stürgkhom v prvih dveh letih vojske je dalo nehoté povod, da so se ožje in tesneje strnile naše vrste in da se je izvršilo neko tiho zblizanje vseh poštenih, resnično narodno mislečih elementov ne glede na strankarsko pri-padnost. Neizprosne persekucije za-vednih slovenskih uradnikov, profesor-jev in učiteljev, dejstvo da se je tiralo pred vojno sodišča, v ječo in v pre-ganjanje poleg naprednjakov in pri-stajev socialne demokracije tudi na-rodne duhovnike, vse to nam je polo-goma ucepilo prepričanje, da hočemo položiti v skupen grob vse, kar je slo-venkega in da nas zamore rešiti na-rodne smrti le složen in skupen odpor.

Bilo je v jeseni 1916, ko sem imel v tej zadevi po naročilu našega stran-kinga vodstva neoficielen in neobve-njen razgovor s pokojnim dr. Krekom. Prišla sva pred vsem do soglasnega zaključka, da o kakem žrtvovanju te-meljnih strankarskih načel, kakršno je zahteval od naše napredne stranke kot prvi pogoj vsakega skupnega nastopa takratni načelnik S. L. S. dr. Susteršič, ne more in ne sme biti govora. Sprčo visoko razvitemu političnemu življenju našega naroda, bi moral ostati utopi-ščen vsak poskus odstraniti načelna nasprotstva v svetovnem naziranju glede marsikaterih kulturnih in tudi socialnih vprašanj. Pač pa bi se dalo v interesu skrajno ogrožene skane narodne stvari zopet postaviti boj za ta vprašanja, ublažiti obliko in taktiko boja — in jezik očistiti peg! Suprema lexa, poglavitna stvar naj bi bila vsaki stranki v danih težkih razmerah bramb-na našega narodnega posestnega stanja in naših preganjanjih slovenskih ljudi. V to svrhu pa je absolutno potreben skupni nastop in skupna ek-sekutiva. Skupno naj bi se uprli vedno hujši infiltraciji vsega državne-ga uradništva na slovenskih tleh s tu-jimi, našim narodnim težnjam sovra-žnimi elementi in skupno naj bi v to svrhu branili zadnje avskultantsko in suplentsko mesto. Slehernemu sloven-skemu državnemu uslužbencu doli do zadnjega železniškega delavca brez razlike strankarske pripadnosti pa naj bi ucepil naš skupni nastop tolažilno in krepilno zavest, da stoji za njim in za njegove državljanske pravice z vso težo in z vsem poudarkom celotni poli-tični organizirani narod, vsak narodni zasopnik brez razlike stranke. V tem pogledu naj bi se radikalno pomeđo-z do sedanjega žalostno strankarsko korup-cijo, ki je bila le našim protivnikom in zlasti neprijaznim vladam dobrodošlo orožje. Skupno braniti oziroma izvoje-vati bilo bi zlasti tudi narodno šolstvo ob periferijah ter izpolnitev sloven-skega srednjega in toli važnega stro-kovnega šolstva. Končno naj bi bilo posebno nujno tudi razmišljanje, ka-ko bi se dal s primerno organizacijo naših finančnih sil zajeziti pogubni vpliv tujega kapitala na svobodni na-cionalni razvoj naše velike trgovine in industrije.

To naj bi bile po dr. Krekovem in mojem mnenju za enkrat poglavitne naloge skupne narodne reprezentance in eksekutive. Izpolnitev tega delo-kroga bi se tekom časa izvršila sama po sebi.

V formalnem oziru je priporočal dr. Krek ustanovitev »Narodnega Sveta« po takratnem češkem vzoru, v najožji obliki. Kolikor strank, toliko članov šteje »N. S.« in vsaka stranka imej ne glede na njeno moč le enega same-ga zastopnika. Izključeno naj bi bilo dosledno vsako majorizovanje in veljavni ter izvršljivi le soglasni sklepi.

Tako torej pokojni dr. Krek. Predno pa je bilo mogoče predlo-žiti ta načrt posameznim strankam v pretres in posvetovanje, se je rodil — Jugoslovanski klub — in iz njega majniška deklaracija, ki je kakor mogočna burja očistila naše politično obzorje.

Z ustanovitvijo skupnega Jugoslo-vanskega kluba so položile slovenske in hrvatske in srbske politične stranke, zastopane v tostranskem državnem zboru te temeljni kamen za organizacijo skupne narodne reprezentance in eksekutive. Toda delokrog parlamen-tarnega kluba je omejen ter ne zadošča za vsestransko reševanje nalog, ki ka-kejo to skupno narodno zastopstvo. Med te naloge spada seveda sedaj v prvi vrsti skupna bramba in izvršitev majniške deklaracije same. Nujna potreba take orga-nizacije se vsestransko priznava in vnela se je o njej in naši javnosti za-nimiva in živahna diskusija. (Pritrje-vanje.)

Pa kakor pri vsaki novi ideji, ta-ko se je tudi tu v prvem navdušenju streljalo preko cilja. Za to je treba jas-no in odkrito povedati: Načelnih stran-karskih nasprotij tudi deklaracija ne more izbrisati in o kakih popolni fuziji strank tudi v znamenju deklaracije ne more biti govora. Vsak tak poskus no-sil bi v sebi kal razpada. Pač pa je mo-goče in potrebno, da se vzvišene-mu skupnemu idealu narod-nega ujedinjenja podredijo začasno vsi strankarski in-teresi. Najprej ujedinjenje, potem vse drugo! Za skupno za-sledovanje tega cilja, ne sme biti ne-premostljiva zapreka nobena razlika v svetovnem naziranju glede kulturnih in socialnih vprašanj. Boj za ta vprašanja izvajali bomo kasneje, v novi ožji domovini, — v kolikor bo še aktu-alen! V tem pogledu bodi zavarovana vsaki stranki popolna svoboda. — Na tem temeljih naj bi se osnoval čim hitre-je nekak Jugoslovanski cen-tralni narodni odbor, kot skup-na reprezentanca in najvišja inštanca za majniško deklaracijo in druge aktu-alne zadeve, ki bi jih stranke soglas-no označile kot skupne in nadstrankar-ske. Bojim se, da bo program, ki sva ga v tem pogledu načrtala z dr. Krekom

in ki sem ga zgoraj na kratko omenil, tudi glede potrebne skupne branitve slovenskih ljudi še zelo, zelo nujen! Preganjanja in žrtve še davno ni ko-nee

S. L. S. je na svojem shodu dne 27. decembra p. l. pokazala veliko razume-vanje za idejo ter jej je prav za prav načeloma že pritrdila. Prav tako tudi štajerska »Narodna stranka« na zad-njem mariborskem shodu. Nič ne dvo-mim, da bo tudi v Trstu, na Goriskem in v Istri sprejeta ideja z navdušenjem in da bo v kršni Dalmaciji naš poziv izzval pri vseh strankah, ki stoje na stališču deklaracije, najprijaznejši od-mev. Način pridruženja deklarantov onstran Kulpe in Velebita bo potem stvar posebnega dogovora. Vsekakor pa bi bilo po mojem mnenju potrebno povabiti k pristopu tudi Jugoslovansko socialno demokracijo, ki se sicer for-malno še ni izrekla za deklaracijo, pač pa je v bistvu sprejela njena glavna načela, t. j. narodno jedinstvenost in samoodlobo.

Vse drugo bodi stvar podrobnega razgovora in dogovora med strankami. Vztrajam pa na svojem in mnenju po-kojnega dr. Kreka, da bodi načeloma izključeno v tej skupni organizaciji vsako majorizovanje, kajti le potem bo Centralni jugoslovanski narodni odbor v resnici to, kar bodi: Inkarnacija soglasne volje celokupne-ga naroda. (Živahno pritrdjevanje.)

Sledilo je nato poročilo poslanca dr. Vladimira Ravniharja o drž. zboru. Zaupniki so sledili govorniko-vim izvajanjem z napeto pozornostjo in živahnostjo.

Za dr. Rav-niharijem sta referirala deželni poslanec Adolf Ribnikar o programatičnih načelih in glavni urednik dr. Albert Kramer o organizacijskem osnutku nove Jugoslovanske demokratske stranke. Tudi ta dva referata sta bila soglasno odobrena. Izvajanja poslanca dr. Ravniharja, A. Ribnikarja in dr. Kramerja objavimo v prihodnjih šte-vilkah.

Shod je zaključil proti 6. uri pred-sednik izvrševalnega odbora župan dr. Tavčar. Zahvalil se je za veliko udeležbo zlasti izvenkranjskim gostom in zaupnikom z dežele. Naloga izvrše-valnega odbora narodno - napredne stranke bo, da izvrši sklepe shoda za-upnikov in da postavi v življenje Jugo-slovansko demokratsko stranko. Kon-čam ter se ob koncu spominjam onega, iz česar smo vsi zrasli, ki nam daje vsem življenje in obstanek. Končam s tem, da se spominjam naše jugoslov-an-ske zemlje. (Burni klici odobravanja. Na delo za jugoslovansko demokracijo! Zivela Jugoslavija!)

Po dvorani je zaorila pesem »Lepa naša domovina«. Odhajajoč so zaupnik zapeli še dvakrat »Hej Slovani!«

Mariborski občinski svet sankcijonira poulične napade.

V Mariboru. 1. februarja.

Mariborski občinski svet je imel dne 30. januarja občinsko sejo, v ka-teri je nastopil kot govornik predsednik nemškega političnega odbora in slo-venkega očeta nemški advokat dr. Orosel. Trdil je, da se je potom akcije za jugoslovansko deklaracijo zanesel v deželo nemir, ki sega tudi že v Mari-bor. Nemirov doslej nikjer ni bilo, raz-un koder so 14- do 18letni študenti, ko-miji in vajenci insultrirali slovensko pre-bivalstvo. Ta zlata nemška mladina to-rej dela kravale — v Mariboru še tudi sedaj vsako noč — in ne mi. To so po-balinski izgrezi — pa nič drugega. Laž si je dovolil dr. Orosel tudi s tem, da je Slovence dolžil poškodbe Jahnovega spomenika, Schillerjevega hrasta in onih dveh hrastov na Kalvariji. Že dne-ve sem ve vsa mariborska javnost, da so storili nemški fantalini. Kar je zna-no celemu mestu — to je znano tudi dru Oskarju Oroslu.

Dr. Orosel je stavil na to resolucijo proti jugoslovanski deklaraciji, ki se glasi: »Jugoslovanska majniška dekla-racija in ž njo po Spod. Štajerju zve-zana in po celem jugu Avstrije razšir-jena agitacija ter pobiranje podpisov, namerava odcepitev celega južnega dela monarhije, ki naj se izpremeni v brez-pombežno državno tvorbo med ostalimi veleislami. V zvezi z znanimi češkimi zahtevami bi dovedlo to k uničenju Av-strije in k uresničenju načrtov vnanjih naših sovražnikov. Občinski svet me-sta Maribora proti temu protestira in stavlja državno vlado za vse posledice na odgovornost, ki bi nastale iz te nemštvi in državi sovražne gonje. Ob-činski svet mesta Maribora svečano protestira tudi proti temu, da bi bili sto-tišoč naših junških bojnikov žrtvo-vali svoje življenje za uresničenje so-vražnih načrtov in pozivlja vlado ter naše poslance, da storijo v polni meri svojo dolžnost, predno bo de v to pre-pozno. Sistematično »proč — od — Av-strije« gibanje je že danes pokazalo svoje sadove s tem, da se neprestano vrše izzivanja miroljubnega, cesarju zvestega prebivalstva mariborskega na način, da mora občinski svet mesta Maribora odklanjati vsako odgovornost za mir in red v mestu, če se temu v la-

izdajalskemu počenjanju ne napravi takoj konec. (Soglasno sprejeto!)

Tak pamflet je izmisli mož, ki je od naše krvi, sin slovenskega očeta, zasluznega mariborskega slovenskega rodoljuba, »nemški« odvetnik dr. Orosel! V izjavi kar mrgoli odkritih laži, ki so nam v ostalem dokaz, kako zgubava lažništvo tal. V teh mesecih in tednih smo dovolj razjasnili javnosti, za čim stremi naša deklaracija. Tudi nezazodna »nemška plebs« pričenja polagoma spoznavati, da bi oblasti prepovedale agitacijo za deklaracijo, če bi bilo na nji kaj protipostavnega. Je to za spodnještajersko nemstvo nevarno razpoloženje. Stotine in tisoče jih je, ki pravijo danes: »Imejte vi, kar vam gre: potem vsaj ne bode večnih medsebojnih narodnih bojov. Da se vstajajoče glasove pobije, zbegava, jim zmeša treznost presodka, za to ta gonja — iz raznih naših nemškutarskih mestnih občinskih svetov. Za to se tudi može, kot je dr. Orosel, v svojem nacionalnem besu ne sramujejo javne neznačajnosti in lažejo o snovanju Velestrije...

Indonecna grožnja »odklanjati vsako odgovornost za mir in red v mestu, če se nam ne vzame možnost političnega vojevanja za doseg svojih narodnih idealov. Kaj hoče reči dr. Orosel? »Zavežite Slovencev usta, sicer pošljemo na ulice še več fakinov pobijati Slovence!« Je to žalostna nemško-nacionalna morala, ki jo sicer že dolgo poznamo, ki je pa še do danes ni izustil tako točno noben Nemec. Mestni občinski svet odklanja vsako odgovornost, t. pr., on daje s tem poulični mladeži potuho za vsa doslejšnja divjanja in jim javno izreka svoje odobravanje. S tem pa hoče tem fantinom tudi javno povedati: »Če se vam bode hotelo v bodoče pobijati Slovence, storite to lahko, ne da bi vam delali resnih ovir mi — ali mestna policija.« Za nas sledi iz tega, da se zabarikadiramo v svojih stanovanjih. Ker pa to za dolgo ne moremo in tudi nečemo, sledi nadalje, da si moramo jemati seboj, če gremo v mesto, vsak svojo debelo gorjajo ali revolver. Od nas niti dr. Orosel ne more pričakovati, da bi se pustili po cestah od njegovih smrkočev pobijati.

Ker pa si vsak ne more jemati s seboj kol ali revolver, zlasti ne naša deca, žene in dekleta, bode menda res treba, da postavimo na ceste in ulice ter trge par tucatov krepkih moških pestij za varstvo onih naših, ki si v silni sami pomagati ne morejo, to so naša mladina, žene in dekleta. Naša policija jih ne bode branila, saj jih po tem dr. Oroslovem pamfletu braniti niti ne sme. Obenem je pa ena najnujnejših dolžnosti naše parlamentarne delegacije, da nemudoma zahteva razpust mariborskega občinskega sveta. Občinski svet, ki kakor naš, »odklanja odgovornost za mir in red«, in, ki se tako odkrito sovražno postavlja proti močni manjšini mestnega prebivalstva ter jo proglašajo kot »vogelfreie«, tak občinski svet od župana gori pa do zadnjega svetovalca spodaj, ni nič drugega kot navadno gnezdo hujskačev na pobojni uboj.

Izjavam ptujskega občinskega sveta itd. nismo pripisovali nikakoršne večje važnosti, kot jim gre iz narodno-političnega stališča in jasne razvidnosti zveze, ki obstoja med nemškotacionalnimi »macherij« po Slov. Stajerju ter med onimi v Gradcu. Kar se tiče bletanja o »Velestriji«, nas tudi na tej zgorajšnji resoluciji ne more razgrevati bolji, kot vse to, kar smo v enakem zmislu doslej videli ali slišali. Drugače pa je, če se nam na usta občinskega sveta mariborskega sedaj grozi s pobijanjem. Spopadov se pač ne strahimo in uprli se jim bomo, morda bolj, kot bode to konečno ljubo dr. Schmider in Orosel. Toda, na vse zadnje je za del časa tak položaj nevzdržen, ker mora konečno dovesti do popolne anarhije v osebni svobodi. In posledice, nastale v mestu, bi našle konečno odziva zunaj po deželi. To pa bi bilo našim ljudem v kvar. Za to treba, da se spravi varstvo za javni mir in red v druge, zanesljive roke in kaznuje brezvestne gospodarje v občinskem svetu.

Mirovna pogajanja v Brestu Litovskem. Prepri med Trockim in Ukrajinci.

Dunaj, 1. februarja. (Kor. urad.) Iz Bresta Litovskega poročajo: Ukrajinska delegacija je danes dospela sem. Dokler ne dospe državni tajnik Holubovič, jo vodi delegat Lubenskij.

Dunaj, 1. februarja. (Kor. urad.) Iz Bresta Litovskega poročajo 31. januarja. Danes se je vršila pod predsedstvom bolgarskega polkovnika Ganeva ter je predsednik uvodoma sporočil, da se je sestava bolgarske komisije izpremenila. Namesto justičnega ministra Popova bo prevzel predsedstvo bolgarske delegacije ministrski predsednik Radoslavov.

ture, ki bi mogla, če bi se ji verjelo, kar najslabše vplivati na potek pogajanj. Brzjavka vsebuje končne besede nekoga govora, ki ga je on govoril na tretjem kongresu delavskih, vojaških in kmetijskih delegatov v Petrogradu. Res je podal tam poročilo o poteku mirovnih pogajanj v Brestu Litovskem ter dal izraziti svojim osebnim mnenjem ter orisal nazore delegacije in njegove vlade. Kakor pravi brzjavka, je baje izjavil, da ruska delegacija ne bo sklenila separatnega mira. Ta vest je izmišljena ter prinaša ravno nasprotno od onega, kar je res rekel.

Predsednika avstro-ogrške in nemške delegacije sta izjavila, da bosta dala doznati v tej zadevi, kakor je komisija prešla na dneveni red. Grof Czernin je poudarjal, da se je komisija do sedaj bavila s pokrajini, ki so zasedene od nemških čet. Sedaj predlaga, da se naj poskusi dobiti nekaj jasnosti glede pokrajin, ki so zasedene od avstro-ogrskih čet. Predno se prične podrobna debata o teh vprašanjih, mora priložiti, da stoji »podpis« ukrajinske delegacije na stališču, da se smejo samo oni in samostojno pogajati o tem vprašanju in da imajo tudi samo oni pravico sklepati. Zato prosil predsednika ruske delegacije, da naj označi svoje stališče v vprašanju kompetence.

Trockij je odgovoril, da v imenu svoje delegacije in ruske vlade odločno protestira proti temu, da se delegacija kijevske rade postavlja na stališče, da more enostransko in samostojno rešiti teritorialna vprašanja. Njegovo mnenje danes še bolj podpira udeležba dveh zastopnikov eksekutivnega odbora ukrajinske republike v ruski delegaciji. To je formalna stran vprašanja. Kar se tiče materialne strani, je na podlagi raznih poročil in zlasti na podlagi brzjavke, ki jo je ravnokar prejel, mnenja, da je vprašanje udeležbe delegacije kijevske rade na pogajanjih v Brestu smatrati bolj kot vprašanje preteklosti, kakor kot vprašanje sedanosti in prihodnosti.

Zunanji minister grof Czernin je nato izjavil: Mislim, da obstoja v tem naziranjem odločno nasprotstvo med gg. ukrajinske in petrogradske delegacije. Gospodje pri ruski delegaciji mi bodo gotovo pritrdili, če pravim, da je treba to vprašanje razjasniti. Zato bi predlagal, da imamo čim prej plenarno sejo, ki bo rešila to vprašanje, katero velja v prvi vrsti rešiti med vladama v Petrogradu in Kijevu. V lastni poduk bi prosil samo za eno sporočilo. Če se je, kakor se spominjam, v prvih sejah govorilo o vprašanju teritorialne omejitve kompetence med Petrogradom in Kijevom, sem to razumel tako, da gre za mejo, ki bi ločila Ukraino in iz Petrograda sem upravljalno Rusijo. Nisem pa tega razumel tako, da je treba posebnih razmotiranj s Petrogradom glede mej Ukrajine napram Poljski. Vprašanje, ki je stavim, je torej to, ali se stališče g. predsednika ruske delegacije zbrati tako, da bi Ukrajina o zadevah samostojne ukrajinske države zlasti v nje mejah ne mogla sama odločiti.

Trockij je odgovoril, da je samo ob sebi umevno, da more Ukrajina, če obstoja kot popolnoma svobodna, od Rusije neodvisna republika in če bo obstojala kot taka še naprej, samostojno reševati vse vprašanja svojega državnega bistva, torej tudi teritorialna vprašanja. Ona Ukrajinska vlada pa, ki je zastopana v ruski delegaciji, stoji na stališču, da tvori Ukrajina del federativne ruske republike. In zato je potrebno, da pade ta odločitev na trenutnem dejanskem temelju, izhajajoč od sklepa, da se ruska republika federativno izgradi.

Na željo državnega tajnika von Kühlmann je nato sporočil Trockij vsebino od njega omenjenega brzjavke, glasom katere je bistveni del kijevske garnizije prestopil k vladi sovjetov in glasom katere je nadaljnemu obstoju rade odmerjen le prav kratak čas.

Na poziv predsednika se je nato sklenilo govoriti o pristojnosti ukrajinske delegacije za teritorialna vprašanja v plenarni seji, ki naj se vrši jutri v navzočnosti ukrajinskih zastopnikov.

Končno si je izprosil Trockij besedo za vprašanje ter je izjavil, da je iz časopisja izvedel, da je državni tajnik v. Kühlmann pisal poljskemu ministru ksemu predsedniku Kucharczewskemu pismo, v katerem je sporočil, da bo stavil predlog, da naj se pritegne zastonj poljskega ministrstva k mirovnim pogajanjem. On prosil za pojasnilo, ali se bo o tem vprašanju govorilo v eni prihodnjih sej.

Državni tajnik v. Kühlmann je opozoril na svoje opetovane izjave o tem vprašanju, ki so v skladu z vprašanjem priznanja državne osebnosti zasedenih pokrajin s strani ruske delegacije. Izrazil je upanje, da bo mogoče to vprašanje v kratkem spraviti na dnevni red.

Grof Czernin je pripomnil, da bi on za svojo osebo kar najtopleje pozdravil odposlanje zastopnikov poljske vlade k pogajanjem, seveda, če jih petrogradska delegacija prizna.

Seja je bila nato zaključena.

Dunaj, 3. februarja. (Kor. urad.) Iz Bresta Litovskega poročajo 1. februarja: Plenarna seja mirovnega kongresa se je vršila pod predsedstvom bolgarskega polkovnika Ganeva ter je predsednik uvodoma sporočil, da se je sestava bolgarske komisije izpremenila. Namesto justičnega ministra Popova bo prevzel predsedstvo bolgarske delegacije ministrski predsednik Radoslavov.

V imenu ukrajinske ljudske republike je sporočil Severjuk, da dosednji predsednik ukrajinske delegacije Holubovič ni sem dospel in da prevzema za to on predsedstvo. Nato je z ozirom na zadnje plenarno sejo sporočil, da je bila mednarodna pozicija od ukrajinske Rade meseca novembra l. l. proglašena ljudske republike priznana v plenarni seji 10. januarja tako od sovjeta ljudskih komisarjev, kakor tudi od zastopnikov 4 zavezniških držav. Nasproti izjavi Trockega, ki skuša skleniti se na neko dobo mu brzjavko zanikati stališče in pravice ukrajinske delegacije je pripomnil govornik, da je to v popolnem nesoglasju s prejšnjimi izjavami Trockega. Temu na-

sproti se čuti ukrajinska delegacija prisiljeno izjaviti, da se je ukrajinska centralna Rada vedno trudila ustvariti zvezo na ozemlju bivšega ruskega carstva nastalih republik ter ustanoviti skupno federativno vlado v Rusiji. Z ozirom na to, da kljub vsem poskusom ni bilo mogoče ustvariti takega skupnega federativnega organa in z ozirom na to, da v sedanjem položaju takega organa tudi ni mogoče ustvariti, se je odrekla ukrajinska ljudska republika misli o federativni republiki ter je proglasila Ukraino za popolnoma samostojno in od nikogar odvisno državo. S tem je določena samostojna mednarodna pozicija ukrajinske ljudske republike, kakor tudi njena politika napram njenim sosedom. Sklicevanje na to, da v ukrajinski ljudski republiki harkovski eksekutivni odbor bolj zastopa interese delavskih razredov je lahko ovred. Sicer so pa to notranje zadeve, ki niso podvržene mednarodni kontroli. Če pravi Trockij nadalje, da ukrajinska delegacija ni upravičena zastopati ukrajinskih interesov ker je harkovski eksekutivni odbor priznava, potem mora v prvi vrsti odložiti ruska delegacija svoja stališča, ker v njenih vrstah niso skupani krimski Tataři, donski Kozaki, kazaska plemena in Sibirija, ki jih priznava vlada sovjeta ljudskih komisarjev. Z isto pravico, kakor ukrajinski delegati sklicujejo na neko brezično brzjavko iz druge polovice januarja, glasom katere so se nekateri petrogradski polki dvignili v obrambo ustavodajnega zbora prvi vladi ljudskih komisarjev ter se vrši tam na cestah boji z neugodnim izidom za obstojčo vlado. Oni morejo torej zahtevati, da se delegacija sovjeta ljudskih komisarjev ne prizna. Ukrajinska delegacija pa tega ne predlaga, ker smatra to za rusko vprašanje. Končno je predsednik ukrajinske delegacije predlagal, da se naj ukrajinska republika prizna kot popolnoma samostojna in od nikogar odvisna država.

Nato je podal zastopnik ukrajinskega (bolševskega) eksekutivnega odbora Medvedev izjavo, da eksekutivni odbor od vsega početka ni smatral kijevske Rade za upravičeno govoriti v imenu ukrajinskega ljudstva. Kijevska delegacija se je pogajala za brez zveze z rusko delegacijo. To je omajalo temelje oblasti kijevske Rade. Kijevsko ljudstvo hoče splošni mir na podlagi brez aneksij in kontribucij ter pravice samoodločbe narodov, hoče pa ta mir skupaj s celotno rusko federativno republiko. Kar se tiče okupiranih pokrajin stoji ljudsko tajništvo na stališču, katero je zavzemala ruska delegacija ter izjavila, da ukrajinski narod ne bo priznal nobenih pogodb in dogovorov s kijevsko Rado in da te pogodbe ne morejo stopiti v veljavo, če jih ne prizna in odobri delegacija federativne ruske republike.

Nato je izjavil Trockij: Priznanja samostojnosti ali nesamostojnosti kake države ni mogoče zmešati s priznanjem te ali one vlade. Ko je bilo svoj čas vprašanje priznanja kijevske Rade in njene delegacije tu praktično, proces samoodločbe Ukrajine, še dolgo ni dosegel končnih oblik. Sploh pa je Trockij takrat, ne da bi bil naletel n protest del. Rade opozoril na to, da je treba ravno zaradi sedaj šeneopasne situacije v Ukrajini zlasti njenih mej prej doseči v vseh spornih vprašanjih sporazum obeh v Brestu zastopanih delegacij. Ta izjava je imela odločilni pomen, ki manjka današnjim izjavam predsednika Rade. Iz te izjave sledi, da izžubi vsak sporazum med kijevsko Rado in centralnimi državami, ki naleti vsled še ne izvršene omejitve s strani ruske delegacije na odpor, svojo moč ter postane sam obsejni ničev. V interesu centralnih držav bi bilo, da v materialnem oziru precizirajo svoje razmerje napram Ukrajini. V mnogih krogih se precejenojo separatistične tendence v današnji revolucionarni Rusiji zlasti v obmejnih pokrajinah bivše ruske države. Čim bolj namreč se utrjuje oblast sovjetov po celi deželi, tem bolj prelagajo posedujoči razredi svoje separatistične tendence na obmejne pokrajine. Če bi te skupine v sedanjih Rusiji zmazale bi bile takoj zopet nosilce ene civilizacije, za katero so se pod starim režimom trdovratno zavzemale. Zastopniki centralnih držav ne morejo tu prevzeti vloge razodolnika glede sedanjih razmer v Rusiji in Ukrajini. Trockij vstaja slej kot prej na stališču, katero je že iz početka formuliral ter ponavljal zlasti sedaj, ko so vstopili tudi zastopniki ukrajinskega eksekutivnega odbora v zvezo ruske delegacije, da se more priznati le taka pogodba s kijevsko Rado, ki jo prizna tudi ruska delegacija.

V imenu delegacije Rade je izjavil na to Ljubinski: Izjave Trockega, ki je že opetovano napadeno očrtal razmerje s posameznimi narodi prejšnje Rusije in v njenih pokrajinah, nastalih novih držav, so dale že večkrat povod, da smo odločno proti temu protestirali. Ker pa zadeva to notranje zadeve, smo se dosedaj odrekli javni diskusiji tega vprašanja, da ne zmanjšamo avtoritete ruske delegacije. Sedaj ko je centralna Rada proklamirala popolno neodvisnost naše republike in ko so tudi prijateljske in druge države priznale to republiko, za nas ta vprašanja niso več notranja vprašanja. Govornik opozarja na to, da se konča revolucijsko leto 1917, kakor se je pričelo pod vladjo carja s streljanjem v Petrogradu enako podbolševiki, ki so tudi pregnali na edino sprejemljivi podlagi aklicano konstitucijo. Kakor so bile vlade od pričetka revolucije sem različne, so ostale vendar solidarične v svojih socialističnih stremiljenjih in v svoji pohlepi želji, da zadušijo na novo nastale narode. Bolševiška vlada se odločno oddaljuje od federalističnih idealov, ki navdajajo voditelje nevladajočih narodov. Glasne izjave bolševikov o popolni svobodi narodov Rusije so le neokretna demagogična sredstva. Bolševiška vlada, ki razganja ustavodajni zbor ter se opira na bajnotne najemniške rdeče garde, ne bo nikdar v Rusiji izvedla pravičnih principov samoodločbe narodov. Ona ve prav dobro, da je ne le številne republike, kakor Ukrajina, donsko ozemlje, Kavkazija itd. ne priznajo kot svoje vlado, marveč da li

bo tudi ruski narod sam odrekel pravico izvesti te principe. Samo iz bojazni pred razvojem narodne revolucije so postavili bolševiki s prirojenom demagogijo v Rusiji ter tu na mirovni konferenci princip pravice samoodločbe. (Dalje prihodnjik.)

Stavka v Trstu končana.

V Trstu, 1. februarja.

Parturiunt montes... Velika stavka je končana. »Jutri, v soboto, vsi zopet na delo,« tako se glasi poziv delavskega sveta. Kako je prišlo do tako hitre rešitve. Namestnik Fries - Skene se je vrnil z Dunaja, deputacija stavkojočih delavcev pod vodstvom dr. Puecherja in poslanec Olive in Pittonja je bila pri njem. Namestnik pa jim je ponovil še enkrat, kar so povedali ministri dunajskemu delavstvu. Czernin deluje z vztrajnostjo na to, da bi zmazala ideja mira, in zagovarja že od začetka stališče »brez odškodnine in aneksij«. Poljska bi sama odločila o svoji usodi. (Avstrijski narodi pa so Czernin, tržaškemu namestniku, dunajskim socialistom in menda tudi tržaškim preveč oddaljeni. Samoodločevanje narodov bi gotovo tudi v Trstu povzročilo neljubo presenečenje.) Sledila so že znana poročila o mirovnih pogajanjih. Potem je namestnik samega sebe hvalil kot organizatorja tržške aprovizacije, ki je bila prva v celni monarhiji, toda uspeh je zaostal in zaostaja za dobrimi nameni. Izrazil je upanje, da bomo v doglednem času koruzno moko z Romunskega in da bo kmalu tudi plinarna zopet pričela s svojim obratom. Gotovo bo on tudi po možnosti olajšal prehodni štadij do znižanega krušnega odmerka in minister Höfer mu je obljubil, da bo upošteval posebno težko stališče Trsta.

Glede občinske volilne reforme se je skliceval na besede notranjega ministra, da se bo razširila volilna pravica po demokratičnih principih, ki veljajo za državni zbor. (Slaba tolažba za nas Slovence.) Upošteva jo veliko važnost, ki bi imelo sodelovanje širših krogov pri rešitvi občinskih vprašanj, je namestnik sam že postavil konkreten predlog, da se poveri že od sedaj naprej administracija občinskih zadev ljudskim zastopnikom. Notranji minister je že v splošnem sprejel njegov predlog in od takojšnje rešitve tega problema pričakuje on najboljši učinek za procvit našega mesta, zlasti glede velikanske gospodarske važnosti za prehodni štadij po končani vojni.

Svoj odgovor na delavski memorandum je končal z besedami, da se bo tudi »takozvano« militariziranje vojnih podjetij opravilo in da pripravila domobranski minister tozadevni zakon, ki ga bo predložil poslanski zbornik.

Iste besede in obljube je slišalo dunajsko ljudstvo in je končalo stavko. Tržaško ljudstvo je tedaj sledilo dunajskemu koraku. Pri nas je izbruhnila še enkrat stavka, slišali so še enkrat iste besede, sedaj sicer v Trstu in ne v Dunaju, in zopet je stavka končana. Zahtevali smo »mir in kruh«. Kruh je sicer za nas, kakor pravi današnje sporočilo delavskega sveta, tudi volilna reforma, toda le iz ljubljami se ne damo več nasititi. Isto sporočilo ima tudi vest aprovizacijske komisije, da bo jutri po dolgem času zopet na prodaj goveje meso in sicer po 10 K 24 vin. in 11 K 20 v. Stavka je končana in tudi nebo je menda s tem zadovoljno, ker takoj po govoru namestnika se je meglja razpršila in danes sije zopet solnce na naše mesto...

Stavke na Nemškem.

Dne 31. januarja popoldne se je v Berlinu na Jungfernhede zbralo kakih 10.000 ljudi. Prišlo je do spopada s policijo, ki je rabila tudi orožje. Pri tem je množica potegnala nekega stražnika s konja, dva druga stražnika pa pretepla do krvi. Tudi v Moabitu je prišlo do spopadov ter je bil en stražnik ustreljen. V Moabitu se je zbralo popoldne na tisoče demonstrantov, ki so zabarikadirali ceste. Prišlo je večkrat do pretepa s policijo ter je nastopilo tudi vojaštvo. Pri enem takem spopadu so demonstranti streljali na policijo ter tri stražnike smrtno nevarno ranili, eden je bil ustreljen. Policija je s sabljami težko ranila tri osebe. Podobno je bilo v drugih delih mesta, kjer so demonstranti prevažali električne vozove ter pretrgali električne naprave, tako da je bil popoldne ustavljen ves promet. Pomakod so demonstranti tudi oplenili trgovine, zlasti trgovine z živili.

Tudi v Hamburgu je razglašen preki sod. Z vseh strani se je dne 1. februarja poročalo, da številu stavkojočih neprestano po malem narašča, da pa stavka ni splošna. Nad Berlinom je bilo od vrhovnega poveljnika proglašeno poostreno obsešno stanje. Preklicala se je zakonita določba, da sme priti nobeden pred izjemno sodišče, ki je pričelo že tudi 2. februarja delovati. Večina obratov se je militarizirala in oficijalno trde, da stavka popušča; z druge strani pa poročajo o naraščanju števila stavkojočih. V Berlinu stavka baje ¼ vseh delavcev.

Neodvisni socialno - demokratični poslanec Dittmann je bil dne 31. januarja aretiran.

Socialno - demokratično vodstvo izjavlja, da ni prevzelo vodstva stavke, krivdo za stavko zvrčajo na neodvisne socialne demokrate. Listi pravijo, da bo stavka najbrže povzročila izpremembo v bloku večine. Odslej socialnih demokratov ne bo več mogoče prištevati narodnim strankam, ker so se postavili na čelo stavke. Vlada razglša, da niti izdaleka ne misli na to, da bi popustila ter izdala socialnim demokratom, da bo napravila red, pri tem pravi: Za ruske vzore bo vlada imela ravnotako malo razumevanja, kakor stavke ne uživajo simpatij pri prebivalstvu. Vlada si obeta od proglavitve prekega sode uspeh, odklanja pa prej kot slej vsako pogajanje s stavkojočimi skupinami. Uradno se razglša, da ni prišlo do nobenih večjih izgrediv več in da se zdi, da stavka pojema.

»Norddeutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da vlada vsled stavke nikakor ne misli spremiti svojega zunanjega političnega programa. Če bi socialni demokratje ne hoteli odnehati od svojih stavkarskih ciljev, bodo naleteli na odločen odpor. Če pa se hočejo zapeljati iztrgati iz mreže svojih zapeljivcev, potem jim je odprta pot do cesarja, kamor smejo poslati od stranke izvoljene poslance in zastopnike delavskih organizacij. V toliko je vlada že popustila. Medtem pa je razglasila militarizacijo onih tovarov, ki delajo za vojaštvo. V Berlinu samem je bilo postavljeno pod vojaško vodstvo 1 lovarnar ter je bilo obsešno raz-

glašeno, da se morajo delavci najkasneje v ponedeljek ob 7. jutraj vrniti na delo. Kdor ne pride, proti temu se bodo uporabile kazni po predpisih prekega sode. Vojaske obvezanci bi morali v tem slučaju takoj oditi k vojakom. Večerniki dne 3. februarja računajo z gotovostjo, da bodo stavke dne 4. februarja praktično končane. Tudi od drugod se je dne 2. februarja poročalo, da se delavci vračajo na delo. Ne malo je pripomoglo k temu delstvo, da so razna armadna poveljstva zagrozila, da bodo poklicala k vojakom vse reklamirane in vse one, ki so na dopustu, če so se udeležili stavke.

Dogodki na bojiščih.

NASE URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. februarja. (Kor. urad.) Vzhodno od Asiaga so Italijani večkrat štirikrat naskočili naše nove pozicije. Vsak napad se je ponesrečil že v našem ognju z najtežjimi izgubami za sovražnika. Naši artiljeriji gre pri tem uspehu posebna zasluga. V bojih dne 28. in 29. januarja so se posebno odlikovali hebski strelski polk št. 6, črnovojniški polk št. 7, moravski črnovojniški polk št. 225, 3. bataljon 2. polka tirolskih cesarskih polkov ter tirolska črnovojniška bataljona št. 168 in 171. — Seš generalnega štaba.

Dunaj, 2. februarja. (Kor. urad.) Na asiški visoki planoti in vzhodno od Breste je ostalo artiljerijsko delovanje živahno. — Seš generalnega štaba.

Dunaj, 3. februarja. (Kor. urad.) Na visoki planoti Sette Comuni je trajalo živahno artiljerijsko streljanje. — Seš generalnega štaba.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berolin, 1. februarja. (Kor. urad.) Zpadno bojišče. Naši izvidni oddelki so pripeljali iz angleških pozicij na Flandrskem vjete in strojne puške nalez. V gosti megli je bilo strelsko delovanje na celi fronti slabotno.

Italijanska fronta. Na asiški visoki planoti živahen artiljerijski boj. Od gore Monte di Valbella in od Col di Rossa so postavili Italijani štirikrat močnejše sile v boj k novim napadom. Vsakokrat so se napadi zlomili v ognju pred avstro - ogrskimi pozicijami.

Z ostalih bojišč ničesar novega. — v. Ludendorff.

Berolin, 2. februarja. (Kor. urad.) Z bojišč ničesar novega. — v. L.

Berolin, 3. februarja. (Kor. urad.) Zpadno bojišče. Skupina gfm.

Ruprecht. Na flandrski fronti je prišlo popoldne med Houthoulskim gozdom in Lyso do živahnih artiljerijskih bojov. Tudi v okolici Lensa na obeh straneh Scarpe in zpadno od Cambraja je oženj večer včasih oživel. — Skupina nemškega prestolonaslednika. Ob kanalu Olse-Aisne so izgubili Francozi pri ponesrečenem podvzetju vjete. Ob Alletti, v odseku pri Reimsu, na vlišan ob Mosi in pri Hartmannswellerkoplu pogosto artiljerijsko delovanje. Naša pehota je pripeljala z izvidnih pohodov na vzhodni breg Mose in severno od Badonvillerse nekaj vjetih Francozov nazaj.

Italijanska fronta. Živahno streljanje na asiški visoki planoti.

Z ostalih bojišč ničesar novega. — v. Ludendorff.

Boljševiki proti vsem.

Kijev, 1. februarja. Dva ukrajinska polka sta se pridružila sovjetovim četam. Petrograd, 1. februarja. (Kor. urad.) Sovjetove čete iz Samare so zavzele kolodvor Sirt ter se bližajo Kurganju, zadnji postaji pred Orenburgom. Dutovovi kozaki se v neredu umikajo. Pričakovati je, da bodo jutri zavzeli Kazanj. Glasom poznih poročil so boljševiki že dospeli v Orenburg in general Dutov je zbežal. Boljševiki poročajo iz Odesa, da so se v noči 26. januarja polastili oblasti nad mestom.

Kodanj, 1. februarja. Ljudski komisarji so poslali kosačkemu hetmanu Dutovu štirindvajsetni ultimatum, v katerem zahtevajo kapitulacijo kozakov, sicer bodo nastopili proti njim z oboroženo silo. O Dutovu poročajo, da je bil poražen.

Petrograd, 31. januarja. Sovjetove čete so se polastile važne postaje Bahmač, Častniki, podčastniki in plemiči so se umaknili v Kijev, ki je obkoljen. Ker je centralna Rada izgubila zaupanje vojakov, organizirala Belo gardo iz Častnikov, podčastnikov in plemičev. Mesta Kijev, Teodozija in Jalta so v rokah sovjetovih čet. Pri Simferopolu se upira 7000 tatarskih vojakov. Vsak čas je pričakovati, da sovjetove čete zavzamejo Orenburg.

Kodanj, 1. februarja. Iz Petrograda poročajo, da je bilo tekom zadnjih štiri dni umorjenih okrog 70 pomorskih častnikov.

Petrograd, 1. februarja. Iz Mohileva poročajo, da so poljski legionarji, močni kakih 25.000 mož, zasedli Rohacev ter odstavili Sovjet in aretirali komisarja.

Nasilje boljševikov proti Finski.

Stockholm, 30. januarja. Boli med Rdečo gardo in Belo gardo pri Sibbu. Rdeča garda je zaprla glavarija v Viborgu. Petrograd je popolnoma odrezan od Finske.

Berolin, 1. februarja. Finski polki korakajo proti Helsingforsu, da vržejo boljševiško vlado. Zasedli so že železnico Viborg - Helsingfors.

Helsingfors, 31. januarja. Tu je razglašena vlada delavcev in kmetov.

Rusija in Romunska.

Stockholm, 1. februarja. Glasom poročil stockholmskega poslanika se je petrogradski sovjet izrekel za vojno napoved Romunski.

Amsterdam, 1. februarja. Oddelki Rdeče garde so bili poslani v Besarabijo, s njimi tudi več polkov s fronte.

Berolin, 1. februarja. Romunska vlada je dne 29. februarja zvečer napovedala vojno Rusiji, v kolikor je pod oblastjo boljševikov.

Demobilizacija v Rusiji.

Haag, 1. februarja. Kriljenko je izdal ukaz, s katerim se odreja, da se odpusti letnik 1903 in pošlje domov.

Petrograd, 30. januarja. Vojni urad je odredil demobilizacijo letnikov 1904, 1905, 1906 in 1907.

Kodani, 1. februarja. Boljševiška vlada je v posebnem dekretu proglasila ustavitve dela v državnih tovarnah za veletizdajo ter grozi s strogi kazni.

Moskva - Berlin.

Amsterdam, 2. februarja. (Kor. urad.) "Times" izvede iz Petrograda 31. januarja: Vlada je odredila, da se odpre direktna brzojavna zveza med Moskvijo in Berlinom.

Atentat na Ljenua.

Rotterdam, 1. februarja. Iz Petrograda poročajo, da je neki mlad mož v Smolnem institutu iz neposredne bližine oddal več streliv na Ljenua, ki ga pa niso zadeli. Može so aretirali.

Francoske priprave na švicarski meji.

Köln, 1. februarja. Švicarski listi poročajo, da Francozi utrjujejo svojo mejo proti Švici, kar se boje, da bo Nemčija prodrla skozi Švico proti Belgiji.

Brazilska pomoč.

Rio de Janeiro, 31. januarja. Brazilski vlada je trdno odločena poslati ententi na pomoč letalce in križarke ter rušilce.

Politične vesti.

— Cesar Karel v zasedenju Italij. Cesar je dospel v spremstvu šefa generalnega štaba barona Arza 31. pr. m. zjutraj v Videm, kjer je obiskal čete in zavode na postoru od Vidma do Livence in na obrežju. 1. t. m. je šel vladar na prostore pri Vittoriju in Bellunu, potem se je peljal iz Adore v Toblach in od tam z železnico v Inomost, kjer je 2. t. m. otvoril razstavo cesarskih lovcev.

— Na shod župnikov Narodno-napredne stranke je prislo tudi več brzojavnih in pisemnih pozdravov. Poslanec na hrvatskem saboru dr. Srgjan Budisavljevič, ki je bil svoj prihod že naznanil, je moral vsled važnih nepričakovanih zadev ostati v Zagrebu ter je poslal predsedniku dr. Javčarju pozdravno brzojavko, želeč shodu najboljšega uspeha. Simpatično je bila pozdravljena tudi brzojavka naprednjakov iz Kranja: Dajte nam mir in staro pravdo!

— Ostro interpelacijo proti postopanju ljubljanske policije je podal v državnem zboru poslanec dr. Ravnhart in sicer radi tega, ker ljubljanska policija še vedno ne preneha nadlegovati ravnatelja Ivana Hribarja. Sedaj mu odpira vse njegove dopise, kakor da bi se nahajal pod njeno kontrolo. Interpelacija zahteva od vlade, da naj policijo primerno poudči, da se privatna korespondenca ne sme kar brez vzroka pregledovati niti v času, ko je zakon o varstvu pisarne tajnosti suspendiran.

— Netaktnost ljubljanske policije. Včerajšnji shod župnikov Narodno-napredne stranke je dal ljubljanski policiji povod za ukrepe, ki so napravili vtis, kakor da je policija prepričana, da bodo napredni župni možje na svojem sestanku sklenili takoj prirediti z revolucije. Policija straže v okolici Mestnega doma so bile podvojene, v poslopju finančnega ravnateljstva pa se je nabotala cela rezervna armada slavnega policijskega ravnateljstva. Revolucija ni izbruhnila in policijska armada je kmalu po šestih zopet v precej rednem umiku zapustila pričakovano boljšico. Generalštab na Bleiweisovi cesti je smel zabeležiti v svoji komunikaciji: Nobenih dogodkov. — Mi pa proti njegovi netaktnosti prav odločno protestiramo.

— Slovenska socialnodemokratska stranka in narodni svet. V "Napreju" z dne 1. februarja je napisal dr. H. Tuma članek o stališču slovenske soc. dem. stranke napram nameravam ustanovitvi Narodnega sveta. V članku pravi: Vprašanje Narodnega sveta je vsled obsega zanimanja tudi dovolj važno za socialno demokratično stranko. Ni izključeno, da ne ostane le pri teoretičnem razpravljanju, ampak da se narodne stranke lotijo ustanovitve ter vabijo k pristopu tudi jugoslovanske socialno demokratično stranko. Iz soglasnega izjavljanja glavnih slovenskih političnih listov sledi, da na enotno stranko itak nobeden politik ne misli. Gre torej le za zastopanje celega slovenskega naroda v skupnih interesih ali posameznih akcijah ali za skupno taktiko. — Ako loči, po besedah "Slovenca", S. L. S. in narodno-napredno stranko svetovno naziranje, na eni strani krščanstvo, na drugi svobodomiselnost, socialna demokracija ni naravnost zadeta, ker izrecno v svojem programu poudarja, da izključuje konfesije in narodnost kot princip združevanja proletariata, da je cilj, politična, gospodarska in kulturna osvoboditev ljudstva in je prava vez socialne demokracije taktična, t. j. internacionalni, revolucionarni, razredni boj. Ne bi bila torej načela, ki onemogočijo vstop socialnega demokrata v narodni svet, ampak po programu narekovana taktika. Le kjer je socialna demokracija mogla izvajati internacionalno revolucionarno razredno taktiko, le tam sme sporedno nastopati z ostalimi strankami. Zaradi tega je za socialno demokratično izključen narodni svet, ki bi vezal stranko po večinskih sklepih.

mogoče pa bi bilo sodelovanje socialne demokracije pri vseh problemih, ki so skupni celemu slovenskemu narodu, po dogovorih od primera do primera med delegiranimi zastopniki posameznih strank, — seveda bi bil prvi predpogoj lojalnost, katere socialni demokrati vsaj doslej niso mnogo uživali. Vsakokratni cilj delanja je dan po jasni načelni stranke, taktika in metoda boja je socialni demokraciji že naprej začitana. — Svarila pa je žalostna (?) izkušnja Češkega Svaza in Poljskega kola, kakor je po drugi strani značilen samostojni nastop nemške socialne demokracije, ki kaže, da je edina mogočnost uspeha v združbi internacionalnega proletariata samega.

— Shod poslancev Brenčiča v Ptuj. Je bil, kakor poroča "Montagszeitung", vsled razgrajanja najetih štajercijancev od navzočega vladnega komisarija razpuščen.

— Shodi na Štajerskem. Poslanec Brenčič je imel v nedeljo dne 27. januarja predpoldne v Hajdini pri Ptuj politični shod. Poročal je o delovanju v državnem zboru, ožigal postopanje ptujskega okrajnega zastopa napram slovenskim občinskim predstavnikom. Občinski predstojniki, ki so temu shodu prisostvovali, so izjavili, da se bodo nemudoma izrekli za majniško deklaracijo. Popolno in neomajno zaupanje je bilo izrečeno poslancu Brenčiču, Jugoslovanskemu klubu, zlasti pa njegovemu načelniku poslancu dr. Koroscu. — Istega dne popoldne je imel poslanec Brenčič politični shod v Sv. Marijeti nižje Ptuj. Shoda se je udeležilo do 800 volilcev. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili izjavljanjem govornikov o delu v državnem zboru, izrekli njemu in Jugoslovanskemu klubu svoje zaupanje ter se soglasno izjavili za jugoslovansko deklaracijo.

— Hrvatska delegacija. V zadnjem političnem pismu iz Zagreba smo javili, da razmere med hrvatskimi člani ogrske delegacije niso dosti jasne ter da jih dosti ne bilo mogoče pridobiti za jugoslovansko besedo; niso govorili proti, a tudi ne za, je molčali so. Čas bo dozoril tudi to vprašanje; o delegatu dr. Lorkoviču vemo, kako misli; drugega delegata grofa Kulmerja, ki je voljen v Zagrebu, pozivljajo sedaj njegovi volilci, da v delegacijah za zavzame stališče svojih volilcev, t. j. jugoslovansko.

— Stritev jugoslovanske ideje. Kakor javlja "Hrvatska država", dobimo v Sisku novega pomočnika v naši borbi. Tamošnji list "Sisački Glas" se izraža za jugoslovanski program.

— Propadla frankovščina. Manifestacija jugoslovanske omladine na vseučilišču v Zagrebu "bolno je dirnila" "Hrvatsko", ker v njej ne vidi onega, kar je od hrvatske mladine baje morala pričakovati, češ, v tej izjavi vseučiliške mladine ni žara hrvatskega očetnjavstva, ne hrvatske duše. — Hvala Bogu, da je hrvatska mladina v naših jugoslovanskih vrstah!

— Odgovor Czernina in Hertlinga. Dne 31. januarja se je končala konferenca zaveznikov v Versaillesu, katere so se udeležili ministri predsedniki Francoske, Anglije in Italije ter zastopnik ameriške vlade. Sklenjeno je bilo, da ententa na govore Hertlinga in Czernina ne odgovori, kr se ji ne zdi primerno tekmovali v govorih, ker je jasno, da se mora vojna končati le vojaško.

— Razgovori v Berlinu. Iz Berlina poročajo, da se sestanejo tam državni tajnik dr. v. Kühlmann, avstrijski zunanji minister grof Czernin, general Ludendorff in nemški veleposlanik na Dunaju grof Wedel, da se razgovore o političnih in gospodarskih vprašanjih, ki zadevajo politična in gospodarska vprašanja zlasti z ozirom na skupne interese Nemčije in Avstro - Ogrske.

— Garibaldinska armada. "Tribuna" poroča, da hoče italijanska vlada ustvariti armado garibaldinskih prostovoljcev. Peppino Garibaldi, ki služi sedaj na fronti kot brigadir, je dospel te dni v Rim, da organizira novo namenovano armado.

— Delavsko gibanje na Angliškem. Dne 27. januarja so imeli angleški delavci v Londonu zborovanje, na katerem so sprejeli resolucijo, ki pozivlja angleško vlado in vlade zaveznških držav, da naj nemudoma na vseh frontah sklenejo premirje. Vlade naj predložijo centralnim državam mirovni predlog na podlagi "brez aneksij in brez kontribu-

cij ter samoodločba narodov". Resolucija zahteva nadalje, da se prepuste k mirovnim pogajanjem delavski zastopniki vseh bojujočih se držav. Resolucija je bila soglasno in z navdušenjem sprejeta. Podobne resolucije so bile sklenjene v drugih centrah strojne industrije.

Za deklaracijo in za politiko Jugoslovanskega kluba.

ISTRA ZA DEKLARACIJO.

Po zborovanju vseh istrskih županov na Kozini dne 24. januarja je otvoril dr. Cervar sestanek županov in zastopnikov hrvatsko - slovenskih občin Istre, kjer so bile z navdušenjem sprejete sledeče izjave: Županstva in zastopniki hrv. slov. občin Istre, zbrani na Kozini dne 24. januarja 1918, izjavljajo enoglasno in z vso odločnostjo: 1.) Z navdušenjem se pridružujemo jugoslovanski deklaraciji z dne 30. maja 1917, ki zahteva ujedinitve našega troedinega naroda. 2.) Jugoslovanskemu klubu izrekamo za vse njegovo delovanje najtoplejšo zahvalo in neomajno zaupanje in ga rotimo, naj od pravičnih zahtev ne odneha, dokler ne pribori našemu narodu lastno državo, sezidano na demokraciji temelju in z njo našo svobodo iz stoletnega suženjstva in umiranja. 3.) Z ogorčenjem obsojamo izdajice naroda, v prvi vrsti dr. Susteršiča, in globoko obžalujemo izjavo nadškofa dr. Stadlerja. 4.) Samo na podlagi samoodločbe narodov pridemo do svetovnega mira, ki ga naš izmučen narod kliče dan in noč! Izreka se tudi zahvala ljubljanskemu knezoškofu za možat in odkrit nastop ter poslancu dr. Koroscu za njegovo poslanico Istri. — Na Kozini, dne 24. januarja 1918. — M. Samec l. r. za okraj Koper. — Dr. Kurelič l. r. za okraj Pazin. — Dr. Cervar l. r. za okraj Volosko Opatija. V imenu sledečih zastopanih občin: Pazin, Dolnja, Volosko Opatija, Vrhnika, Barban, Tinjan, Mošćenice, Raška, Roč, Dekani, Kastav, Veprinac, Zminj, Podgrad, Ocizla-Klanec, Marzige, Buzet, Marjeta in Jelšane.

Slovensko ženstvo za deklaracijo.

TRŽAŠKO NARODNO ŽENSTVO ZA MAJNIŠKO DEKLARACIJO.

Jugoslovansko ženstvo iz Trsta in okolice se pridružuje tisočim svojim sestram širom slovenske domovine, svoj glas po osamosvojitvi celokupnega jugoslovanskega naroda,

pozdravlja

majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba kot najtočnejši izraz naših narodnih zahtev in

prosi

vse poslance v Jugoslovanskem klubu, da složno in neizprosno vztrajajo v boju za življenjske pravice jugoslovanske zemlje. — Sledi 10.816 podpisov.

Mogočna manifestacija tržaškega narodnega ženstva — pravi plebscit slovenskih žen in mater — bo napravila na ves naš narod najboljše vtis. Hvaležno pozdravljamo naše ženstvo ob obali našega morja, ki se je s takim navdušenjem pridružilo klicateljem v boju za svobodno Jugoslavijo. Pole podpisov tržaškega ženstva je poslala gospa dr. Rybaveva gospo županiji dr. Tavčarjevi v Ljubljano.

CELJSKO ŽENSTVO ZA SVOBODNO JUGOSLAVIJO.

Mislec na neštne grobove naših mož, očetov, sinov in bratov, ki krijejo vsa bojišča svetovne vojne, na brezprimerna junaštva, katera doprinašajo slovenski vojniki še vedno dan za dnem, trko se spominjajoč neverjetnih krivic, katere smo prenašale mi in mnoge številni naši rojaki, samo zato, ker smo Slovenke in Slovenci, izjavljamo slovenske žene in dekleta iz Celja in okolice mesta Celje: Nikdar več se ne sme povrniti to, kar je pretrpel naš rod v dolgih letih pred vojno, v najvišji meri pa med vojno, v kateri je prenašal gorja in žrtev kakor morda nobeden drugi. To pa se da doseči samo, ako se uresničuje zahteve, izražene v deklaraciji Jugoslovanskega kluba od 30. maja 1917 in njegovih poznejših izjavah. Zato se pridružujemo tem zahtevam iz vsega srca in prosimo Jugoslovanski klub, kateremu zaupamo neomajno, da nadaljuje boj za naše pravice do skrajnosti. Istočasno zahtevamo, da se sklene v najkrajšem času mir, ki mora prineesti nam in vsakemu od Boga in narave mu dano pravo. — V Celju, dne 1. svečana 1918. — Sledi 1202 podpisov. Podpisovanje izjave se še nadaljuje.

Žene in dekleta občine Adlešiči v Beli Krajini se v polnem obsegu navdušeno pridružujejo majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba. — Sledi 223 podpisov.

Žene in dekleta občine Dragatuš in Tančagora se navdušeno pridružujejo majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba. — Sledi 223 podpisov.

Izjavi žena in deklet iz občine Dragatuš in Tančagora so priložili moške in fantje te občine svojo izjavo s 139 podpisov.

Dnevne vesti.

— Volno odlikovanje. Prostovoljna delavka Viktorija S. v. s., rojena 1899, v Reichenhallu na Bavarskem, pristojna v Predvor pri Kranju, je odlikovana s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda v priznanje hrabrega obnašanja pred sovražnikom.

— Odlikovanje. Vsled hrabrega vedenja pred sovražnikom je podelil cesar zlat svetinjo križ s krono na traku hrabrostne svetinje č. g. Mihaelu Kmetu, župniku v Sturijah pri Ajdovščini.

— Odlikovanje. Ivan Kocijančič, nadučitelj v Bušci Vasi, ki služi že četrto leto na fronti, je imenovan stotnikom in odlikovan s Signum laudis. V poletju 1917 pa je dobil zlati zaslužni križec s krono na traku srebrne svetinje.

— Imenovanje. Ministerjalni podtajnik dr. Rudolf pl. Andrejka, predstojnik urada ministra dr. viteza Zolgerja, je imenovan okrajnim glavarjem.

— Promocija. Gospodična Mari Klavana, vnukinja gosp. Benedikta Hertla, graščaka na gradu Golč pri Konjicah, je bila dne 31. januarja promovirana na češki univerzi v Pragi doktorjem vsega zdravilstva. Vrlj Čehinji, ki je med nami toliko časa živel, priskoči čestitajo k o. n. i. s. k. i. s. l. o. v. e. n. c. i.

— Priske pozdrave pošiljajo z italijanskega bojišča vsem dragim Slovincem in slovenskim dekletom: dr. Matija Duh, četovodja Mihael Partlč in Jožef Devetak, desetnika Konrad Rozman, Ivan Rindner, poddesetnika Pogačar Franc in Babič Andrej ter prostaki Habe Peter, Taučar Ivan, Vlah Ivan, Silč Franc, Polajzer Jožef, Sumrada Ivan, Skoda Jožef in Kurmik Jožef.

— Koncert Antona Trosta na Dunaju. Kot smo že poročali, priredi klavirski virtuos Anton Trost v četrtek, 7. febr. ob 7. zvečer v mali dvorani "Konzerthausa" na Dunaju samostojen koncert z izbranim klavirskim sporedom. Opozorjamo dujaške Slovence na ta koncert, ki zasluži posebno pozornost, ker je to prvi samostojni klavirski večer slovenskega umetnika, ne le na Dunaju, temveč v slovenski koncertni zgodovini sploh. Z neumornim delom si je priboril Trost, zapustivši ob izbruhu vojne Glasbeno Matice v Ljubljani, tudi na Dunaju pozicijo, ki mu že sedaj omogoča prireditve lastnega koncertnega večera. Vstopnice se prodajajo pri koncertnih blaginjah v Konzerthausu III. Lothringergasse 20 in Kehlendorfer I. Krügerstrasse 3.

— Pri koncertu slovenskega virtuosa gospoda Antona Trosta bo tudi sodelovala izvrstna umetnica, sopraga koncertista, gospa Claire Trost Fiedlerjeva z Dunaja, ki bo svirala krasni Lisztov koncert v A duru, na drugem klaviru pa jo bo spremljal Anton Trost.

— Preključna zaplemba premoženja. C. kr. divizijsko sodišče v Gradcu sporoča, da je voljski poveljnik v Gradcu ustavil preganjanje srednjeevropskega učitelja v Ljubljani Ludvika Vagze ter preključil svoj čas izvršeno zaplemba njegovega premoženja.

— Državne podpore za svojce v Ameriki pridržanih avstrijskih državljanov. Ker so Zedinjene države v Severni Ameriki od 7. decembra 1917 tudi z Avstro - Ogrsko v vojnem stanju, imajo od tega dne tudi svojci v Zedinjenih državah severnoameriških pridržanih avstrijskih državljanov pravico do državne podpore po zakonu z dne 17. avgusta 1917, št. 376 dr. zak., če so seveda ostali zakoniti pogodi podani. Prošnje je vlagati pri političnem okrajnem oblastvu (c. kr. okrajnem glavarstvu, mestnem magistratu) prosiščevnega bivališča; vlagajo jih lahko razen svojcev samih zanje tudi njihovi zastopniki, županstva, pomožne pisarne in občestvinska društva.

— Čevlji za begunce. V Ljubljani stanujoči begunci, ki nimajo niti en par dobrih čevljev in do sedaj še niso prosili zanje, se lahko vpišejo pri mestnem magistratu v sobi št. 5, nasproti posvetovalnice v naslednjem redu: 1. v torek, dne 5. februarja stranke z začetnimi črkami A do B; 2. v četrtek, dne 7. februarja stranke od C do E; 3. v petek, dne 8. februarja stranke od F do H; 4. v soboto, dne 9. februarja stranke od I do K; 5. v ponedeljek, dne 11. februarja stranke od L do N; 6. v torek, dne 12. februarja stranke od O do R; 7. v četrtek, dne 14. februarja stranke od S do U; 8. v petek, dne 15. februarja stranke od V do Z. — Vsak naj pride osebno in prinese s seboj razkaznico o istovetnosti ali pa plačilno polo. Opozarja se, da so čevlji namenjeni le najbolj potrebnim beguncem.

— Dnevna brzojavka sta zopet vplejana na južni železnici. Vozita po starem voznem redu.

— Nesmiselnim kritikastrom v album. Pišejo nam: Jih ni mnogo, dobe se pa ljudje, ki hočejo vedeti, kako je "srečen" begunec, češ, dobiva podpore, je deležen raznih aprovizacij, navija cene pri živežu, za katerega plača, kolikor producent zahteva i. t. d. Tak nevedni ljudje naj pomnijo: begunec, ki mu je doma vojska uničila vse gospodarstvo, polja, vinograde in gozde popolnoma opustošila, tako, da je siromak z nekaj kronami komaj rešil življenje sebi in svoji družini — in mnogi tudi tega ne — ima po božjem in človeškem čutu pravico do podpore. Kjer stanuje, se ga mora ravnokotno upoštevati pri aprovizaciji, kakor drugo domače prebivalstvo. Cen pa nihče ne navija prostovoljno, navija jih producent, kupčevalci, pri stanovanjih pa hišni gospodar. In če hoče živeti ter biti pod streho, mora plačati toliko, kolikor zahtevajo omenjeni "kritikasti" — ali pa naj pogine na cesti. In tako ne dela samo begunec, marveč vsakdo, kdor le more, saj je vendar znano, da so maksimalne cene le na papirju. To naj raznim kritikastrom zadostuje.

— Dopis, ki ga "Resnica" ni priložila. Z deželo nam pišejo: Pretekli teden sem poslal "Resnici" dopis, s prošnjo da ga objavi. Stvil sem to iz razloga, ker v številki od 19. januarja nisem našel razven vesti "Kranjski deželni glavar pri cesarju" in uradnega poročila o mirovnih pogajanjih v Brestu Litovskem ničesar, da bi bilo vredno počenega groša. Zato sem sporočil rednikstvu slednjo resnično zgodbo: Dr. Susteršič je stavil, da slozra na vrh stolca cerkve sv. Jakoba v Ljubljani. Dasi so mu moške, kolikor jih je v njegovi "Kmečki stranki", ki mu na vse nemogoče stvari pri-

trjujejo, odsvetovali, naj tega ne poskuša, ker je očitno neizpeljivo, naj odneha! Ko jim je slednjič dokazal, kaj vse je že, in sicer z uspehom storil, so se udali. Dan in ura je bila določena. Vsi, ki so bili o tem pravočasno obveščeni, so prihiteli na trg Sv. Jakoba, da se na lastne oči prepričajo, česar vsega je Susteršič zmogel. Ko se je gospod deželni glavar prepričal, da se je poleg Lampeta, Zajca, Pegana i. dr. njegovih pristavev zbral tudi nekaj radovednežev S. L. S., se samozvestno oprime strelodora ter začne plezati. Priznati se mu mora, da "lin" je slo prav dobro. Od tam naprej pa se je pričelo obotavljanje. Proti Jakobu je plezal že zelo, zelo počasi, toda plezal je. Pristasi "Kmečke stranke" so že v žepih pripravljali robove, s katerimi da zavijajo in kličejo: Živio Susteršič! Toda neposredno pod Jakobom nepričakovano ovira in Susteršič štrbunkne, kakor je dolg in širok na tla. O, Jezus! Moj Bog! In drugih klicev je mesto prej omenjenega (Živio Susteršič!) zaorilo po trgu. — Gospodje zdravniki, ki so bili za vse slučaje tudi navzoči, so takoj priskočili, toda po nedolgem pričakanju so konstatirali smrt. — Ko so ljudje povpraševali, kako in kaj je s Susteršičem, je bil soglasen odgovor: Mrtev je! — "Resnica" mojega dopisa ni objavila, kar se mi zdi v protislovju z njenim imenom.

— Vilton - kurjava. Vsled obstojnega pomanjkanja premoga je vsakogar dolžnost, svoj pozornost obratiti vsem pripomočkom in napravam, ki omogočajo štedenje s kurivom. V tem pogledu pridejo posebno v poštev obrtni in industrijski obrati, katerih obširne kurilne naprave, ob pomanjkanju primerljivih naprav, mnogokrat onemogočajo varno porabo kuriva. Za vse take obrate so posebne važnosti naprave, s katerimi je moč štediti s kurivom. Takih naprav je že več patentiranih sistemov v porabi; omenjena naj bosta le takozvani "Vilton" in pa "Kfido" - kurjavi. Opozorjeno bodi s tem na korist, katere gorivo hraneče kurjave nudijo ne le splošnosti vobče, ampak tudi imetniku obrata, opremljenega s tako napravo, v ekonomičnem oziru.

— Volilo za pismo. Josip Silberbauer, ki je umrl na Dunaju leta 1916, je določil med drugim tudi volilo v znesku 10.000 K za pismo. Če so bili v tel svet. vojni teško ranjeni. Za podelitev podpore iz omenjenega volila pridejo v poštev samo oni v svetovni vojni teško ranjeni poštni uslužbenci, ki so bili pred odhodom v vojni službovanje in predno so bili ranjeni, nameščeni kot dostavilci. Tozadevne prošnje se morajo vložiti potom dotičnega poštnega urada na c. kr. pošto ravnateljstvo.

— Umrla je v Ljubljani gospa Franja Rozman, vdova kontrolorja deželnega plačilnega urada. Pogreb se vrši jutri. Naj v miru počiva!

— Iz Lukovice nam pišejo: Načelnikstvo sodniškega zadruga v Ljubljani prijazno prosimo naj se letni občni zbor takoj v mesecu februarju skliče, da se glede steklenic in cen pravočasno domenimo, ne pa v maju, kjer imamo za družinski sedaj čas, pozneje pa obilno dela, ter se marsikatero vsled tega posvetovanja ne mora udeležiti. — Vse sodnišarje na Kranjskem.

— Lovce ponesrečilo. 57letni lovec in posestnik Matija Juvan iz Krač pri Arčah je šel 27. pr. m. na Grobolščico, kjer je ostal do 6. ure zvečer. Potem se je vračal skozi gozd čez takozvano Hribovo dolino. Na nekem strmem mestu mu je spodrsnilo, padel je v globokino in obletel mrtev. Poleg trupa je bila puška in ura.

— Pri kuhanju se je opekel 28letni Fran Kocmur, zaposlen pri tvrdki Scheiner v Logatcu, tako hudo, da je na poškodbah v deželni bolnišnici umrl.

— Ukradeni perilo. V Rodohovivasi je bilo iz nekega skladišča ukradenih 400 parov eraričnega perila in 10 rjuh. Skode je 4000 K.

— Iz Metlike nam pišejo: 29. januarja ob 12. uri 20 min. popoldne smo čutili tu močen kake 2 sekundi trajajoč potresni sunek v severozahodni smeri. Pohišstvo se je močno streslo.

— Zgubljen je bil 2. februarja v času od 3.6 do 3.7 uri zvečer na notu po Bleiweisovi cesti, Subicvi. Knaflci, Beethovenovi nlici in Franc - Jožefovi cesti temnorjav kožušni ovratnik (Skunks). Pošteni najditeži naj ga odda proti nagradi na policijskem ravnateljstvu.

— Zgubljena je bila 2. t. m. ročna biserna torbica na poti od Dunajske ceste do Spodnje Šiške. Odda naj se proti nagradi na policiji.

Razne stvari.

— Kako daleč se sliši eksplozija. Hovlandski meteorološki zavod v De Bildtu je zabeležil po seismografu tresk eksplozije, ki je nastala v neki tovarni streliva v sredini severne Angleske. Silno veliko materijala je moralo eksplodirati, kajti De Bildt je oddaljen od mesta katastrofe 550 km. Isti zavod objavi pozneje svoja opazovanja o daljini jeka topovskega streljanja.

— Zaplenjen snežen mož. V nekem mestu na Moravskem je skril neki kmet vrečo pšenice in suho svinjsko meso pod snež, iz katerega je napravil velikega sneženega moža. Komisija za revizicijo živil ni našla pri kmetu ničesar. Neki član komisije pa je slučajno z nogo dregnil v sneženega moža in glj čudo, prikazala se je njegova velika, lepa gnjat, na kar je bil snžen mož zaplenjen.

— Amerika in enotna srca. Da se doseže prihranjenje delavske moči, surovina in denarja, nameravajo Amerikanci obkrožiti pomotil. Za čevlje pridejo v poštev samo tri vrste. Visokopetni čevlji za dame se odpravijo. Blago za moške sme priti na trg samo v treh barvah, črno, sivo in vijšnjevo. Čisto prepovedane pa so takozvane "fantazijske srca". Hoče se uvesti takozvano "narodno enotno srca".

— Oseparlena občina. Občina Malsdorf pri Berlinu je bila oslenarjena za 50.000 K. Z Dunaja je došla občina Malsdorf v maju l. l. s strani tvrdke Wende-horst nonudha za klobase, sladkor in kavo v vrednosti 50.000 mark. Pošillatve na le ni bilo, dast je občina opetovano urgrala. Ta Wende-horst je nekam izgini z omim 50.000 M in občina je imela poleg tega še toliko stroškov po pravnih ootih radi te kuzčije. Dunajska policija je doznala, da je kot lastnica tvrdke Wende-horst vpisana neka 16 letna deklca. Občina hoče tožiti sedaj svojega žunana, češ da je on vodil posle čisto na svojo roko.

